

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

**Vliv nouzového stavu a koronavirové krize
na vybrané sociální dávky v ČR**

bakalářská práce

Autor práce: Radim Vašek

Vedoucí práce: Ing. Věra Nečadová

Jihlava 2021

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce:	Radim Vašek
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Finance a řízení
Název práce:	Vliv nouzového stavu a korona-virové krize na vybrané sociální dávky v ČR
Cíl práce:	Cílem této bakalářské práce je zabývat se vlivem nouzového stavu a korona-virové krize na vybrané sociální dávky sociálního zabezpečení na území České republiky. V práci jsou popsány a charakterizovány vybrané sociální dávky, dále současný stav a situace, jež nastala na jaře roku 2020, a také vlivy této situace na vybrané sociální dávky, především z hlediska finanční náročnosti.

Ing. Věra Nečadová
vedoucí bakalářské/diplomové práce

Ing. Martina Kuncová, Ph.D.
Katedra ekonomických studií

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá vlivem korona-virové krize na vybrané sociální dávky českého sociálního zabezpečení. V teoretické části práce jsou popsány vybrané dávky a pojmy s nimi související, přičemž praktická část se věnuje dopadům koronavirové krize a nouzového stavu na tyto dávky včetně případových studií a statistických údajů.

Klíčová slova

Sociální zabezpečení, sociální dávky, pobírání dávek, koronavirová krize, dopady koronavirové krize

Abstract

The following bachelor's thesis deals with the influence of coronavirus crisis on selected social benefits of Czech social security. The theoretical part of the thesis describes selected benefits and concepts connected to them whereas the practical part deals with the impacts of coronavirus crisis on these benefits and includes case studies and statistical information.

Keywords

Social security, social benefits, receiving benefits, coronavirus crisis, impacts of coronavirus crisis

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle směrnice prorektora pro studium č. 2/2020, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 24. dubna 2021

.....
Podpis studenta/ky

Poděkování

V první řadě bych chtěl poděkovat paní Ing. Věře Nečadové za její čas a rady ohledně různých aspektů mé bakalářské práce.

Dále bych rád poděkoval paní Iloně Veselé, ředitelky oddělení nepojistných sociálních dávek na Úřadu práce Jihlava, za její ochotu poskytnout mi spoustu informací přímo z praxe.

Obsah

Seznam grafů	8
Seznam tabulek	8
Seznam použitých zkratk	9
Úvod.....	10
1 Teoretická část	12
1.1 Sociální politika	12
1.2 Sociální zabezpečení	15
1.3 Vymezení důležitých termínů	17
1.4 Pojistné sociální dávky	22
1.5 Nepojistné sociální dávky	33
1.6 Krizová situace.....	48
2 Praktická část	50
2.1 Vývoj koronavirové krize a nouzového stavu v ČR	50
2.2 Provoz a opatření ÚP ČR během NS	55
2.3 Opatření vybraných dávek v souvislosti s krizí a NS	56
2.4 Případové studie	62
2.5 Speciální dávka hmotné nouze MOP COVID-19	77
Závěr	83
Seznam použité literatury	85

Seznam grafů

Graf 1 - Počet případů viru COVID-19 v období NS březen - květen 2020	51
Graf 2 - Počet případů viru COVID-19 v období NS říjen 2020 - únor 2021	53

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Redukční hranice DVZ pro rok 2021	18
Tabulka 2 - Životní minimum pro jednotlivce a dospělé osoby	19
Tabulka 3 - Důchodový věk pojištěnců narozených v letech 1936–1971	24
Tabulka 4 - Podmínky nároku na starobní důchod	25
Tabulka 5 - Stupně invalidity dle poklesu pracovní schopnosti	27
Tabulka 6 - Potřebná doba pojištění podle věku	27
Tabulka 7 - Výše přídavků na děti za měsíc dle věku	36
Tabulka 8 - Srovnatelné náklady na bydlení	38
Tabulka 9 - Náklady za pevná paliva	38
Tabulka 10 - Normativní náklady pro nájemní byty	39
Tabulka 11 - Normativní náklady pro družstevní byty/byty vlastníků	39
Tabulka 12 - Příspěvky na péči v závislosti na stupně závislosti do 18 let	44
Tabulka 13 - Příspěvky na péči v závislosti na stupně závislosti nad 18 let	44
Tabulka 14 - Příspěvek na úhradu potřeb dítěte 2021	46
Tabulka 15 - Příspěvek na bydlení - 1. PS – náklady Lenky za 4. čtvrtletí 2019	63
Tabulka 16 - Normativní náklady pro nájemní byty 2020 – 1. PS	63
Tabulka 17 - Příspěvek na bydlení – 1. PS – náklady Lenky za 4. čtvrtletí 2020	65
Tabulka 18 - Normativní náklady pro nájemní byty 2021 – 1. PS	66
Tabulka 19 - Příspěvek na bydlení - 2. PS – životní minimum a příjem Dvořáků v 4. čtvrtletí 2019	67
Tabulka 20 - Normativní náklady pro nájemní byty 2020 – 2. PS	68
Tabulka 21 - Příspěvek na bydlení – 2. PS – životní minimum a příjem Dvořáků ve 2. čtvrtletí 2020	69
Tabulka 22 - Příspěvek na bydlení – 2. PS – životní minimum a příjem Dvořáků v 4. čtvrtletí 2020	70
Tabulka 23 - Příspěvek na bydlení – 1. PS – náklady Dvořáků za 4. čtvrtletí 2020	70
Tabulka 24 - Normativní náklady pro nájemní byty 2021 – 2. PS	71
Tabulka 25 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 4. čtvrtletí 2019	72
Tabulka 26 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 1. čtvrtletí 2020	73
Tabulka 27 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 2. čtvrtletí 2020	73
Tabulka 28 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 3. čtvrtletí 2020	74
Tabulka 29 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 4. čtvrtletí 2020	75
Tabulka 30 - Tabulka údajů pro určení výše MOP COVID-19 Adély	79
Tabulka 31 - Statistické údaje o dávkách MOP za rok 2020	80
Tabulka 32 - Statistické údaje o dávkách MOP za leden–březen roku 2021	81

Seznam použitých zkratk

NS	Nouzový stav
DVZ	Denní vyměřovací základ
ÚP ČR	Úřad Práce České republiky
PS	Případová studie
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc

Úvod

Když se na počátku roku 2020 začala v různých koutech světa objevovat nová nákaza COVID-19, svět ovládla panika. O naze se v té době totiž moc nevědělo. Jasná však byla jedna skutečnost: nákaza je velmi nakažlivá a šíří se rychle. Epidemie viru se postupně dostala do celého světa, přičemž aby mohla být epidemie zpomalena, musela spousta států musela přistoupit k zavedení drastických opatření.

Zákaz cestování, povinné ochranné prostředky dýchacích cest, omezení pohybu na veřejnosti, či dokonce celostátní lockdown – to vše byly opatření, která se vyskytly nejen ve světě, ale také v naší rodné zemi. Často tak slyšíme, jaké tato opatření mají dopady na podnikatele, na vzdělání či na ekonomiku. Existují však i jisté složky života, na které tato opatření také mají vliv – složky, o kterých již tolik neslyšíme. Jednou z těchto složek je právě téma sociálních dávek.

Sociální dávky jsou pojmem, jehož obsah se přímo či nepřímo týká životů každého z nás. Drtivá většina občanů ČR určitě slyšela nebo sama aktivně pobírá dávky jako třeba příspěvek na děti, starobní důchod, podporu v nezaměstnanosti, rodičovský příspěvek a mnoho dalších. Všechny tyto dávky společně tvoří jeden velký celek, jež nazýváme sociální zabezpečení.

Sociální dávky jsou nedílnou součástí života domácností. Jedná se o formu státní podpory, která poskytuje peněžní prostředky těm, kteří na ně mají nárok, ale také těm, kteří jsou v životní nouzi a tyto prostředky potřebují k přežití.

V důsledku koronavirové krize se systém sociálních dávek a jejich vyplacení změnil. Díky nouzovému stavu a jiným opatřením během této krize muselo dojít k radikálním změnám tohoto systému tak, aby se co nejvíce snížilo riziko nakazit se, a to jak příjemců dávek, tak i státních zaměstnanců.

Mým cílem bude v této bakalářské práci poukázat právě na to, jak koronavirová krize a s ní spojené opatření a zákony ovlivnily systém sociálního zabezpečení a vybraných sociálních dávek. Jedná se totiž o velice aktuální, ovšem poněkud opomíjené téma, které se týká značného procenta občanů našeho státu.

Teoretická část práce se zabývá základními definicemi rozsáhlého okruhu sociální politiky a sociálního zabezpečení. Nechybí zde však ani popis jednotlivých sociálních

dávek včetně informací o tom, v jaké výši a za jakých podmínek jsou tyto dávky za běžných okolností vypláceny. Dále jsou zde vyhrazeny termíny spojené s těmito dávkami. V závěru teoretické části jsou poté nadefinovány jednotlivé krizové situace včetně nouzového stavu.

Praktická část práce se pak soustředí na konkrétní data a statistiky. Mnoho informací a podkladů pro zpracování této části mi bylo poskytnuto ředitelkou odboru nepojistných sociálních dávek úřadu práce v Jihlavě, paní Ilonou Veselou. Na základě těchto materiálů je v této části práce popsán nejen chod úřadu během krize, ale také opatření vzniklá v důsledku krize týkající se vybraných dávek sociálního zabezpečení. Dále jsou zde zpracovány případové studie, které jsou založeny na skutečných situacích z praxe a u kterých je jasně vidět, jak krizová opatření ovlivňují stanovení nároku a výše určitých sociálních dávek. Nechybí zde ani informace a statistické údaje o novém druhu dávky mimořádné okamžité pomoci, určené lidem, které epidemie onemocnění COVID-19 nějakým způsobem finančně zasáhla.

1 Teoretická část

Teoretická část této práce je postavena na mé seminární práci s názvem Sociální dávky a jejich zneužívání pro předmět Veřejné Finance. Zmíněná seminární práce byla vypracována a odevzdána v roce 2020. Z práce bylo převzato mnoho částí, které byly následně aktualizovány, upraveny a použity zde.

1.1 Sociální politika

Sociální politika – pojem, který se na našem území rozvíjel již na přelomu 19. a 20. století. Jedním z prvních bibliografických děl, ve kterém se autor snažil termín Sociální politika definovat, bylo dílo Albína Bráfa s názvem Sociální politika státu evropských. A. Bráf (1895, str. 148) sociální politiku popisuje jako zdárný rozvoj společnosti nebo alespoň snahu, aby společnost byla ochráněna před hrozícími převraty a otřesením.

Pojem Sociální politika se od té doby snažilo nadefinovat mnoho různých autorů. V roce 1982 například učitel fakulty právnické Univerzity Karlovy, Karel Pinc, definoval tento termín ve svém díle Sociální politika ve vývoji kapitalistického hospodářství jako „*praktickou, konkrétní sociálně politickou činnost a její teorii.*“ Tato definice je poněkud strohá, neboť žádným způsobem nevystihuje, co vlastně sociální politika znamená.

Pro účel této práce nám tedy poslouží definice Igora Tomeše (2010, str. 29):

„Sociální politika je soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů ve svém zájmu udržet nebo dosáhnout změny ve fungování nebo podpořit rozvoj svého či jiného sociálního systému nebo soustavy nástrojů k realizaci své či jiné sociální politiky.“

Sociální politika je vlastně soubor nástrojů a opatření, které se snaží reagovat na nepříznivé sociální události jako např. nezaměstnanost, chudoba, invalidita, nemoc a jiné. Konkrétněji se tedy jedná o systém zdravotního pojištění a sociálních dávek. Cílem této politiky je vytváření důstojných podmínek života pro všechny občany a eliminace možných negativních dopadů a sociálních rizik vycházejících z fungování tržních mechanismů.

Nástroje pro dosažení cílů sociální politiky jsou založeny na následujících čtyřech principech

- Princip sociální spravedlnosti
- Princip sociální solidarity
- Princip subsidiarity
- Princip participace (Krebs, 2010, str. 28):

1.1.1 Princip sociální spravedlnosti

Princip, který nelze jednoznačně definovat. Obecně se jedná o nastavení společenských principů tak, aby jedinec nebyl předem znevýhodňován za okolností, které sám nemůže ovlivnit. Může se jednat například o rasu, vrozenou nemoc, tělesné postižení, národnost a jiné. Sociální spravedlnost se tedy svým způsobem snaží bojovat proti křivdě. Není však jednoznačně dáno, co je spravedlivé a co není, neboť různé činy a jejich následky posuzujeme subjektivně podle vlastních myšlenek a vnitřních soudů. Tento pojem je většinou autorů popisován jako pravidla, pomocí kterých jsou ve společnosti přerozdělovány prostředky mezi subjekty.

1.1.2 Princip sociální solidarity

„Solidarita je etickým příkazem, neboť člověk je dlužníkem společnosti, a zřídá-li se svých práv a privilegií ve shodě s ideou solidarity, je to jen splacení dluhu za prospěch, který skýtá společnost jednotlivci.“ – (Masaryk, 1932)

Solidarita může být definována jako vztah mezi navzájem rovnými, kteří spolu dobrovolně kooperují za účelem dosažení společného cíle či zájmu (Petrusek, 1996). Jedná se tedy o jakousi sounáležitost jedinců ve společnosti a ochotnou vzájemně si mezi sebou pomoci.

Dle Krebse (2010, str. 33) spočívá solidarita v úsilí o sjednocování zájmů na základně svobodné vůle lidí a jejich ochoty podřídit se zájmům společnosti.

Existuje několik různých typů solidarity. Jedním typem je například solidarita mezinárodní, jež zahrnuje aktivity světových organizací jako je třeba Rada Evropy či WHO. Dalším typem solidarity je solidarita celostátní – solidarita, jež je organizována

státem za účelem spoluúčasti jedinců a kolektivů na tvorbě zdrojů pro financování aktivit významných pro celou společnost (rozvoj kultury, vzdělání, pomoc sociálně slabým občanům atd.).

Mezi další druhy solidarity patří např. vnitro rodinná solidarita, mezigenerační solidarita, solidarita zdravých s nemocnými, solidarita zaměstnaných s nezaměstnanými atd. (Krebs, 2010, str. 33–34)

1.1.3 Princip subsidiarity

Princip subsidiarity je postaven na myšlence, že jedinec by si měl v první řadě být schopen především pomoci sám. V případě, že tuto možnost nemá, musí mu pomoci jeho rodina. Pokud ani to není možné, jedinci pomáhá stát. Stát v tomto případě usiluje především o to vytvořit takové podmínky, aby princip subsidiarity mohl být naplněn, a zajistit tak určitý stupeň nezávislosti každého občana. (Krebs, 2007, str. 34-35)

1.1.4 Princip participace

Člověk se může podílet na formulaci a realizaci společenských cílů – tedy zlepšování životních podmínek. Občan by neměl pouze pasivně přijímat, ale také se aktivně podílet. Jinými slovy jde o to, aby se lidé mohli podílet na tom, co nějakým způsobem ovlivňuje jejich život. (Krebs, 2007, str. 36)

1.2 Sociální zabezpečení

Dle Krebse (2010, str. 175-178) můžeme sociální zabezpečení definovat jako systém, který usiluje o zajištění sociální stability, sociální suverenity a minimální, zároveň však přiměřené úrovně sociálního zabezpečení. Jinými slovy jde tedy o podporu, kterou stát poskytuje svým občanům zejména při nepříznivých sociálních událostech. Systém vznikl díky neustále měnícím se životním podmínkám, na které jsou vázány různá sociální rizika. Mezi tyto rizika patří náhlá nezaměstnanost, nemoc, ztráta živitele či partnera apod.

Krebs (2010, str. 176) dále ve svém díle Sociální politika popisuje tři základní faktory, jež ovlivňují sociální zabezpečení:

A.) Ekonomický faktor

Zabezpečení je vysoce ovlivněno velikostí a dynamikou vytvořených zdrojů. Velkou roli zde hraje nezaměstnanost a její vývoj, neboť kvůli jejímu růstu vznikají deficity v důchodovém a v nemocenském pojištění. Vliv na sociální zabezpečení je následující – v důsledku nezaměstnanosti se zvyšuje počet lidí bez příjmů, tedy počet lidí závislých na sociální podpoře. (Krebs, 2010, str. 176)

B.) Společensko-politický faktor

Otázky sociálního zabezpečení jsou vždy klíčové v programech politických stran a ve volebním boji (důchodová reforma). Můžeme sem však zahrnout také Evropskou sociální chartu. Přistoupením na tuto chartu se Česká republika zavázala k podávání zpráv o provádění ustanovení v této chartě Evropské Radě. Mezi ustanovení této charty patří např. právo na práci a spravedlivé pracovní podmínky, právo na ochranu zdraví, právo na sociální zabezpečení, právo rodin na sociální a právní ochranu atd. Vstup do Evropské unie je dalším důležitým faktorem, neboť právě vstupem do EU se ČR zavázalo k hledání optimální a ekonomicky udržitelné sociální ochrany občanů. Tento vstup s sebou také přinesl řadu finančních a legislativních důsledků. (Krebs, 2010, str. 176)

C.) Demografický faktor

Největším demografickým faktorem je stárnutí populace, které má vliv na výši vládních výdajů – výdajů potřebných na penzijní zajištění a zajištění nákladů na sociální služby a zdravotní péči. Důležitým vlivem je také zdravotní stav obyvatelstva. Při nárůstu

chronických onemocnění a degenerativních nemocí vznikají náklady na invalidní důchody a zabezpečení těchto osob. (Krebs, 2010, str. 176)

1.2.1 Pilíře sociálního zabezpečení

Sociální zabezpečení je postaveno na třech hlavních částech, na které je pohlíženo jako na pilíře sociálního zabezpečení (Krebs, 2010):

1. Pilíř – Sociální pojištění

Tento pilíř řeší situace, na které je možné se připravit, a to konkrétně způsobem odkladu části finančních prostředků k řešení budoucí sociální situace. Může se jednat o situace jako například ztráta zaměstnání, zdraví, pracovních či výdělečných schopností v důsledku úrazu nebo nemoci.

Sociální pojištění je založeno na principu solidarity zdravých a nemocných, zaměstnaných a nezaměstnaných. Prostředky jsou do fondu vkládány povinně a na vyplacení dávek máme nárok pouze za splnění určitých podmínek.

Do sociálního pojištění zahrnujeme nemocenské pojištění, důchodové pojištění, zdravotní pojištění a pojištění v nezaměstnanosti. Povinné příspěvky do fondu odvádí zaměstnavatelé z mezd, poplatníky jsou však také zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné, ale i osoby bez zdanitelných příjmů. Vyplacené dávky jsou určovány podle procenta z příjmu. Tyto dávky nahrazují příjmy ztracené, které vznikly v důsledku nepříznivých situací (úraz, nemoc, nezaměstnanost). V případě zdravotního pojištění jsou z tohoto fondu hrazeny jen určité výdaje veřejného zdravotnictví. Patří sem např. léky či zdravotnické služby.

Systém sociálního pojištění je dále rozdělen do třech úrovní. První úroveň systému – úroveň základní – je úroveň povinná, definována státem. Druhá úroveň je založena na vztazích v sociálních skupinách a na určité mezigenerační solidaritě. Třetí úroveň je poté založena na individuální účasti každého občana. (Arnoldová, 2012, str. 9-10)

2. Pilíř – Státní sociální podpora

Státní sociální podpora cílí na konkrétní skupiny ohrožené chudobou nebo s jinými nároky na podporu (rodiny s dětmi). Může se jednat o situace jako je výchova dítěte v rodině, péče o zdravotně postiženou osobu v rodině, mateřství, sociálněprávní ochrana

rodiny či dítěte a podobně. Tento typ podpory financují daně a podpora je vyplácena několika formami dávek (rodičovský příspěvek, péstounská péče, přídavek na dítě).

Dávky můžeme rozdělit na dvě skupiny. První skupinou jsou dávky, jež jsou podmíněny určitým finančním příjmem rodiny. Důležitou roli zde hraje životní minimum, které slouží jako veličina určující nárok na dávky a jejich výši. Příkladem pro tyto dávky může být přídavek na dítě či příspěvek na bydlení.

Druhou skupinou jsou dávky, nejsou na příjmu rodiny nijak závislé. Do této skupiny patří například pohřebné. (Arnoldová, 2012, str. 11)

3. Pilíř – Sociální pomoc

Typ podpory, jež je orientován na specifické skupiny v sociální nouzi. Může se jednat například o lidi bez domova nebo ohroženou mládež. Do sociální nouze však patří i tací lidé, kteří se o sebe nemůžou nebo nedokážou postarat (alkoholici, drogově závislí).

Cílem této podpory je přechodně pomoci člověku překonat jeho tíživou situaci a vrátit ho do stavu sociální suverenity.

Třetí pilíř je financován ze zdrojů státního rozpočtu, rozpočtu obcí, dobrovolných organizací a nadací. (Arnoldová, 2012, str. 11)

1.3 Vymezení důležitých termínů

Předtím, než si postupně rozvedeme a vysvětlíme jednotlivé dávky, je nutné objasnit, co je to životní a existenční minimum a jakou spojitost má s touto problematikou. Dále je potřeba si nadefinovat hmotnou nouzi.

1.3.1 Podpůrčí doba

Důležitým termínem pro sociální dávky (zejména pro dávky pojistné) je tzv. podpůrčí doba. Dle Nečadové (2014, str. 9) chápeme podpůrčí dobu jako dobu, po kterou je daná dávka poskytována. Podpůrčí doba je pro každou poskytovanou sociální dávku různá.

1.3.2 Denní vyměřovací základ

Denní vyměřovací základ (dále jen DVZ) je dle zákona č. 187/2006 Sb. O nemocenském pojištění definován jako částka vycházející z úhrnu vyměřovacích základů pro pojistné. Zjednodušeně řečeno je tedy DVZ průměrná denní mzda za uplynulých 12 měsíců.

Pro výpočet DVZ nejdříve stanovíme samotný vyměřovací základ. Jedná se o průměrný hrubý příjem za posledních 12 měsíců. Následně je stanoven DVZ jako průměrný denní příjem, přičemž do výpočtu se nepočítají dny dle § 18 zákona 187/2006 Sb. O nemocenském pojištění (např. omluvená nepřítomnost zaměstnance, pracovní neschopnost zaměstnance, karanténa atd.). U OSVČ se výpočet provádí z částky, jež odvádí na nemocenském pojištění. V případě, že OSVČ neplatí nemocenské pojištění, nemá na některé dávky nárok. (vimjakna.cz, 2020)

DVZ je důležitým podkladem pro určení výše několika sociálních dávek. Jedná se především o pojistné dávky nemocenského pojištění, pro výpočet dávky rodičovského příspěvku jej však také využíváme.

Pro dávky nemocenského pojištění stanovilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ve svém Sdělení č. 435/2020 Sb. redukční hranice. Pro rok 2021 byly stanoveny následující hranice:

Tabulka 1 - Redukční hranice DVZ pro rok 2021

Redukční hranice	Částka (Kč)	Započítává se
První	Do 1 182	90 %
Druhá	1 182 – 1 773	60 %
Třetí	1 773 – 3 545	30 %

Zdroj: Sdělení č. 435/2020 Sb. redukční hranice, 2020 (vlastní zpracování)

V případě, že se hodnota DVZ dostane do jedné z těchto hranic, do výpočtu výše dané dávky je započítáno pouze určité % z redukovaného DVZ, které je specifické pro každou dávku.

1.3.3 Životní minimum

Životní minimum se označuje jako minimální společensky uznávaná výše peněžních prostředků, které jsou nezbytné pro domácnost či jednotlivce k zajištění základních

potřeb – a to na úrovni umožňující přežití. Jedná se o veličinu, která určuje nejen nárok na sociální dávky, ale také jejich výši. (Ochrana, Pavel, Vítek, str. 165, 2010)

Životní minimum může dále být využito pro stanovení alimentálních povinností, exekučně pro nezabavitelné částky apod.

Částka životního minima se 1. dubna 2020 zvýšila. V následující tabulce je možné vidět částky životního minima rozdělené do období před zvýšením a po zvýšení, přičemž je rozlišováno, zda je osoba pobírající životní minimum nezaopatřeným dítětem. Číselné údaje v tabulce byli převzaty z webového portálu finance.cz, tyto údaje lze však nalézt i v zákoně:

Tabulka 2 - Životní minimum pro jednotlivce a dospělé osoby

Počet osob v domácnosti	Životní minimum do dubna 2020	Životní minimum od dubna 2020
jednotlivec	3 410 Kč	3 860 Kč
první dospělá osoba	3 410 Kč	3 550 Kč
druhá dospělá osoba	2 830 Kč	3 200 Kč
dítě do 6 let věku	1 740 Kč	1 970 Kč
dítě od 6 do 15 let věku	2 140 Kč	2 420 Kč
dítě od 15 do 26 let věku	2 450 Kč	2 770 Kč

Zdroj: finance.cz, 2020 (vlastní zpracování)

Dle zákona 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře za nezaopatřené dítě považujeme dítě do skončení povinné školní docházky a poté do 26 let věku, jestliže se připravuje na budoucí povolání (tedy studuje), popř. se nemůže připravovat na budoucí povolání ze zdravotních důvodů. (Zákon 117/1995 Sb., § 11)

Životní minimum rodiny je tedy součtem všech částek životního minima členů domácnosti. Zde je vhodné zmínit, že životní minimum nebere ohled na náklady na bydlení.

V případě, že se členové domácnosti, jež pobírá životní minimum, přechodně zdržují z důvodů pracovních či zdravotních důvodů mimo byt, pak se může jednat o společně posuzované osoby.

Společně posuzované osoby jsou osoby, které jsou při zkoumání, zda žadatel o dávku splňuje podmínky, posuzovány společně s ním. Může se jednat například o společné posuzování příjmů. (Novotná, vasevyzivne.cz, 2020)

Mezi společně posuzované osoby patří:

- manželé
- rodiče a nezletilé nezaopatřené děti
- rodiče a děti zletilé, které užívají s rodiči byt a nejsou posuzovány s jinými osobami
- jiné osoby, jež spolu užívají byt a neprohlásí, že společně neuhrazují náklady na své potřeby a trvale spolu nežijí. (mesec.cz, 2021)

Dle zákona č. 110/2006 Sb. patří mezi započitatelné příjmy životního minima veškeré příjmy. Výjimkou jsou následující položky:

- příspěvek, doplatek na bydlení nebo jednorázová sociální dávka,
- příjem z prodeje nemovitostí, odstupné za uvolnění bytu použité k úhradě nákladů na uspokojení bytové potřeby,
- finanční prostředky pro náhradu škod či k odstranění následků živelní pohromy,
- peněžní pomoc oběti trestné činnosti,
- sociální výpomoc od zaměstnavatele,
- podpora poskytnuta nadacemi, spolky či občanskými sdruženími,
- stipendium,
- odměna za darování krve nebo orgánů,
- daňový bonus,
- příspěvek na péči (pokud péče probíhá v okruhu společně posuzovaných osob),

- část příspěvku na úhradu zdravotních potřeb dítěte,
- náhrada pobytových výloh poskytovaných EU zaměstnancům, kteří byli vysláni k působení do institucí EU,
- příspěvek na mobilitu.
- příspěvek na zvláštní pomůcku,
- zvláštní příspěvek k důchodu pro účastníky národního boje za osvobození Československa,
- příjem plynoucí z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva z titulu spravedlivého zadostiučinění, jež je ČR povinna uhradit,
- příjem plynoucí z titulu odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem nebo tribunálem, příp. obdobným soudním orgánem. (Zákon č. 110/2006 Sb., § 7)

1.3.4 Překlopení dávek

Dalším pojmem, který je potřeba si nadefinovat, je pojem překlopení, příp. prolongace dávek. Jedná se o situaci, kdy se vybrané sociální dávky překlopí z jednoho období do druhého (např. mezi čtvrtletími) tak, aby příjemci těchto dávek nemuseli v dalším období dokládat své příjmy či náklady a znovu tak dokazovat svůj nárok na dávku. Zjednodušeně řečeno se tedy nárok na soc. dávky a jejich výše odvíjí od příjmů a výdajů předcházejícího období.

1.3.5 Existenční minimum

Existenčním minimem rozumíme minimální výši peněžních prostředků nutných k přežití.

Stejně jako životní minimum je i existenční minimum jedním z podkladů pro rozhodování o dávkách v hmotné nouzi. Nelze ho však použít u nezaopatřených dětí, poživatelů starobního důchodu, osob invalidních ve třetím stupni (míra pracovní schopnosti poklesne o 70 % podle vyhlášky o posuzování invalidity č. 359/2009 Sb.) nebo u osoby starší 68 let. (mpsv.cz, 2020)

Stejně jako životní minimum ani existenční minimum nezohledňuje žádné náklady na bydlení. Částka existenčního minima je od dubna 2020 celkem 2 490 Kč.

1.3.6 Hmotná nouze

Vilém Kahoun a kolektiv ve svém díle Sociální Zabezpečení z roku 2009 (str. 338-341) popisují hmotnou nouzi jako stav, kdy jednotlivec nebo rodina nemá dostatek peněžních prostředků k uspokojení základních potřeb.

Dle webového portálu ministerstva práce a sociálních věd mspv.cz (2020) se osobou v hmotné nouzi stává člověk splňující alespoň jeden z následujících výroků:

„Osobou hmotné nouzi se stane osoba, která se podle zákona ocitne v jedné z následujících šesti situací:

- 1. hrozí újma na zdraví (mám nižší příjmy, než je částka existenčního minima, tj. 2 200 Kč),*
- 2. vážná mimořádná událost (např. živelní pohroma, požár),*
- 3. nezbytný výdaj např. na správní poplatky, na jistotu, na nocleh,*
- 4. na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte,*
- 5. na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti,*
- 6. hrozí sociální vyloučení (např. při propuštění z výkonu trestu odnětí svobody).“*
(mspv.cz, 2020)

1.4 Pojistné sociální dávky

Pojistné sociální dávky jsou dávky vyplácené na základě předešlé pracovní aktivity či příjmu a zaplaceného pojistného. Jak již předchozí věta napovídá, tyto dávky jsou financovány ze samostatných fondů státního rozpočtu, jejichž základem je vybrané pojistné. (Mertl, str. 262, 2017)

Dle webových stránek krajského úřadu v Liberci kraj-lbc.cz (2021) můžeme pojistné sociální dávky můžeme rozdělit do tří skupin: důchodové dávky, nemocenské dávky a dávky v nezaměstnanosti.

Mezi důchodové dávky patří:

- starobní,
- invalidní
- sirotčí,
- vdovský či vdovecký.

Do nemocenských dávek zahrnujeme:

- nemocenské
- ošetrovné,
- peněžitá pomoc v mateřství,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství / mateřství.

Dávky v nezaměstnanosti jsou následující:

- podpora v nezaměstnanosti,
- podpora při rekvalifikaci.

1.4.1 Důchodové dávky

Jak již vyplývá z předešlého textu, důchodové dávky můžeme rozdělit do čtyř různých kategorií.

1. Starobní důchod

Důchodová dávka, na kterou vzniká nárok pojištěncům po dosažení určitého věku a získání potřebné doby pojištění stanovené zákonem č. 155/1995 Sb. O důchodovém pojištění. Potřebná doba pojištění a věk je různý podle toho, ve kterém roce dosáhl pojištěnec potřebného věku pro vznik nároku na starobní důchod nebo-li důchodového věku.

Důchodový věk je dán § 32 zákona o důchodovém pojištění. U mužů narozených před rokem 1936 činí důchodový věk 60 let. U žen narozených před tímto rokem se důchodový věk odvíjí od počtu vychovaných dětí:

- 57 let, pokud žena nevychovala žádné dítě,
- 56 let, pokud žena vychovala jedno dítě,
- 55 let, pokud žena vychovala dvě děti,
- 54 let, pokud žena vychovala tři nebo čtyři děti,
- 53 let, pokud žena vychovala pět dětí. (Zákon č. 155/1995 Sb., § 32)

Pro pojištěnce narozené mezi rokem 1936 a 1971 se do důchodového věku započítávají nejen celé roky, ale také měsíce. Přesné určení důchodového věku je možné vidět v této tabulce (r = roky, m = měsíce):

Tabulka 3 - Důchodový věk pojištěnců narozených v letech 1936–1971

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r	65r	65r	65r	63r+8m	62r+2m
1967	65r	65r	65r	65r	64r+2	62r+8m
1968	65r	65r	65r	65r	64r+8	63r+2m
1969	65r	65r	65r	65r	65r	63r+8m
1970	65r	65r	65r	65r	65r	64r+2m
1971	65r	65r	65r	65r	65r	64r+8m

Zdroj: mpsv.cz, 2020

U pojištěnců narozených po roce 1971 činí důchodový věk 65 let, a to bez ohledu na pohlaví či počet vychovaných dětí.

Následující tabulka zobrazuje podmínky k dosažení nároku na starobní důchod dle § 29 zákona o důchodovém pojištění:

Tabulka 4 - Podmínky nároku na starobní důchod

Doba pojištění	Rok dosažení důchodového věku
25 let	před r. 2010
26 let	2010
27 let	2011
28 let	2012
29 let	2013
30 let	2014
31 let	2015
32 let	2016
33 let	2017
34 let	2018
35 let	po r. 2018

Zdroj: Zákon č. 155/1995 Sb., § 29 (vlastní zpracování)

Pojištěnec má nárok na starobní důchod také v těchto případech:

- pojištěnec získal dobu pojištění 15 let, před rokem 2010 dosáhl věku 65 let,
- pojištěnec získal dobu pojištění 16 let, v roce 2010 dosáhl věku o 5 let vyššího než důchodový věk,
- pojištěnec získal dobu pojištění 17 let, v roce 2011 dosáhl věku o 5 let vyššího než důchodový věk,
- pojištěnec získal dobu pojištění 18 let, v roce 2012 dosáhl věku o 5 let vyššího než důchodový věk,
- pojištěnec získal dobu pojištění 19 let, v roce 2013 dosáhl věku o 5 let vyššího než důchodový věk,
- pojištěnec získal dobu pojištění 20 let, v roce 2014 dosáhl věku o 5 let vyššího než důchodový věk. (Zákon č. 155/1995 Sb., § 29)

Pojištěnci, který nesplňuje tyto podmínky, ale dosáhl věku 65 let a splnil podmínky nároku na invalidní důchod, vzniká taktéž nárok na starobní důchod.

K výpočtu výše starobního důchodu potřebujeme znát dvě části – základní výměru a procentní výměru. Dle § 33 zákona o důchodovém pojištění činí výše základní výměry starobního důchodu 10 % průměrné mzdy měsíčně, pro rok 2021 se tedy jedná o částku 3 550 Kč.

Procentní výměru můžeme vypočítat z vyměřovacího základu. Vyměřovací základ se skládá ze všech příjmů, ze kterých odvádíme pojistné. Z těchto příjmů vytvoříme roční vyměřovací základ, který poté vydělíme rozdílem počtu kalendářních dnů za daný rok a počtem vyloučených dnů (např. dny pracovní neschopnosti, neplacené volno). Výsledek poté vynásobíme koeficientem 30,4167. Vzniká nám osobní vyměřovací základ, který následně redukuje tzv. redukčními hranicemi:

- 1. redukční hranice – do 15 595 Kč, osobní vyměřovací základ do této částky se započítává ze 100 %;
- 2. redukční hranice – od 15 595 Kč do 141 764 Kč, osobní vyměřovací základ mezi těmito hranicemi se započítává z 26 %;
- k částkám nad 2. redukční hranicí se nepřihlíží. (finance.cz, 2021)

Po redukci vyměřovacího základu dostáváme konečnou částku, ze které provádíme procentní výměru ve výši 1,5 % za každý celý rok doby pojištění. Minimální částka této výměry je 770 Kč. (mesec.cz, 2021)

Minimální výši starobního důchodu v roce 2021 tedy vypočítáme jako $3\,550 + 770$. Výsledkem je částka 4 320 Kč. (Zákon č. 155/1995 Sb., § 33–34)

2. Invalidní důchod

Dle § 38 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na invalidní důchod v případě, kdy ještě nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním. Pojištěnec je invalidní v případě, kdy z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti o 35 %.

V § 39 výše zmíněného zákona jsou rozlišovány tři stupně invalidity:

Tabulka 5 - Stupně invalidity dle poklesu pracovní schopnosti

Pokles pracovní schopnosti	Stupeň invalidity
35 % - 49 %	1. stupeň invalidity
50 % - 69 %	2. stupeň invalidity
70 % a více	3. stupeň invalidity

Zdroj: Zákon č. 155/1995 Sb., § 39 (vlastní zpracování)

Pro určení poklesu pracovní schopnosti se jako podklady využívá zdravotní stav jedince doložený výsledky funkčních vyšetření.

Aby měl pojištěnec na invalidní důchod nárok, je potřeba také dosáhnout určité potřebné doby pojištění. Potřebná doba pojištění se mění v závislosti na věku pojištěnce:

Tabulka 6 - Potřebná doba pojištění podle věku

Věk	Potřebná doba pojištění
do 20 let	méně než 1 rok
20 let – 22 let	1 rok
22 let – 24 let	2 roky
24 let – 26 let	3 roky
26 let – 28 let	4 roky
nad 28 let	5 roků

Zdroj: Zákon č. 155/1995 Sb., § 39 (vlastní zpracování)

Důležitým termínem pro invalidní důchod je také tzv. dopočtená doba. Jde o dobu od vzniku nároku na invalidní důchod až do dosažení důchodového věku. Účelem je kompenzace především mladších lidí takovým způsobem, aby neměli z důvodu invalidity příliš nízký důchod. Dopočtená doba se započítává do doby pojištění. (cssz.cz, 2010)

„Dopočtená doba v praxi znamená, že se při výpočtu invalidního důchodu zohledňuje nejen doba pojištění získaná do vzniku invalidity, ale i doba od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku. Zjednodušeně řečeno doba, kterou by hypoteticky

mohl člověk získat, pokud by se nestal invalidním.“ (Buraňová, tisková zpráva ČSSZ, 2015).

Výpočet výše invalidní důchodu se podobá výpočtu výše starobního důchodu. Opět pracujeme se dvěma výměrami – výměrou základní (pro rok 2021 částka 3 550 Kč) a výměrou procentní. (mesec.cz, 2021)

Výměru procentní získáme procentní sazbou z osobního vyměřovacího základu za každý celý rok doby pojištění a stanovené dopočtené doby. Procentní sazba se liší podle stupně invalidity:

- pro 1. stupeň invalidity sazba 0,5 %,
- pro 2. stupeň invalidity sazba 0,75 %,
- pro 3. stupeň invalidity sazba 1,5 %.

Stejně jako u starobního důchodu činí i zde minimální procentní výměra částku 770 Kč měsíčně.

3. Sirotčí důchod

Nárok na sirotčí důchod vzniká nezaopatřenému dítěti v případě, že jeho zemřelý rodič nebo pečovatel pobíral starobní nebo invalidní důchod či zemřel v důsledku pracovního úrazu. Nárok může sirotkovi vzniknout i v případě, že zesnulá osoba získala určitou dobu důchodového pojištění. U osob starších 28 let činí tato doba alespoň jeden rok, u osob starších 38 let dva roky. Na sirotčí důchod nevzniká nárok sirotkům z pěstounské péče. (cssz.cz, 2021)

Stejně jako u předchozích dvou důchodových dávek je i zde využita základní výměra a procentní výměra. Sazba procentní výměry činí 40 % důchodu zesnulé osoby. Dávku může dítě pobírat do doby, po kterou je nezaopatřené, a to maximálně do věku 26 let. (Zákon č. 155/1995 Sb., § 52–53)

4. Vdovský či vdovecký důchod

Vdovský a vdovecký důchod funguje na stejném principu jako důchod sirotčí – nárok vzniká vdově/vdovci po smrti manžela nebo manželky, která pobírala starobní či invalidní důchod nebo na něj měla nárok. Podmínkou je, že manželství je v den úmrtí osoby platné.

Ke stanovení pozůstalostní důchod se využívá základní a procentní výměra. Jestliže pozůstalá osoba nepobírá starobní či invalidní důchod, sazba procentní výměry je 50 % procentní výměry toho důchodu, který pobírala nebo na něj měla nárok zesnulá osoba.

Pokud pozůstalá osoba již pobírá starobní či invalidní důchod, dochází k souběhu důchodů. Nejedná se však o součet důchodů, nýbrž porovnání výše procentního výměru důchodů pozůstalého a zemřelého, přičemž nižší z těchto výměr náleží pouze z jedné poloviny, zatímco vyšší zůstává beze změny. (cssz.cz, 2021)

1.4.2 Dávky nemocenského pojištění

Univerzální podmínkou pro všechny dávky nemocenského pojištění je účast na nemocenském pojištění. Zaměstnanci musejí vykonávat výdělečnou činnost na území ČR v určité minimální výši, která se odvíjí od vývoje průměrné mzdy. U OSVČ je podmínkou dobrovolná účast na nemocenském pojištění.

1. Nemocenské

„Nárok na nemocenské má pojištěnec, který byl uznán dočasně práce neschopným nebo kterému byla nařízena karanténa podle zvláštního právního předpisu, trvá-li dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa déle než 14 kalendářních dní.“

Zákon č. 187/2006 Sb. O nemocenském pojištění, § 23

Pokud zaměstnanci vznikne pracovní neschopnost, náhradu mzdy za pracovní dny mu nejprve poskytuje zaměstnavatel. Do roku 2019 existovala tzv. karenční doba. Jednalo se o dobu, po kterou zaměstnavatelé nemuseli zaměstnancům vyplácet náhradu mzdy. Tato doba se zpravidla vztahovala na první tři dny pracovní neschopnosti, od července roku 2019 byla však zrušena. (Ondráčková, Gola, e15.cz, 2021)

Teprve od 15. kalendářního dne začne zaměstnanec čerpat nemocenskou. Podpůrní doba u nemocenské tedy počíná 15. kalendářním dnem a končí dnem, kdy končí pracovní neschopnost, maximálně však po dobu 380 dní. Na rozdíl od náhrady mzdy se nemocenské poskytuje za kalendářní dny. (finance.cz, 2021)

Základem pro výpočet nemocenské je denní vyměřovací základ, který se následně za využití zákonem daných redukčních hranic redukuje.

Výše nemocenské na jeden den se liší podle délky trvání pracovní neschopnosti:

- 60 % redukováného DVZ do 30. kalendářního dne pracovní neschopnosti,
- 60 % redukováného DVZ od 31. kalendářního dne do 60. kalendářního dne pracovní neschopnosti,
- 72 % redukováného DVZ od 61. kalendářního dne pracovní neschopnosti.

V případě, že pojištěnci vznikla pracovní neschopnost v důsledku účasti na provádění záchranných či likvidačních prací, hašení požáru nebo jiném úkonu považovaném za ochranu obyvatelstva, má tento pojištěnec nárok na nemocenské ve výši 100 % DVZ.

2. Ošetrovné

Na ošetrovné má nárok zaměstnanec, který nemůže pracovat z důvodu ošetrování nemocného člena domácnosti či pečování o zdravé dítě mladší 10 let v případě, kdy školské či dětské zařízení bylo z důvodu mimořádné události (havárie, epidemie) uzavřeno. (mpsv.cz, 2021)

Ošetrovné náleží pouze jednomu z rodičů. Výjimkou může být situace, kdy se v ošetrování rodiče střídají. V takové situaci ošetrovné náleží postupně oběma oprávněným.

Nárok na ošetrovné nevzniká rodičům dětí, na které jiná osoba pobírá peněžitou pomoc v mateřství nebo rodičovský příspěvek. Toto omezení neplatí, jestliže zmíněná osoba onemocněla, utrpěla úraz či došlo k jiné zákonem stanovené situaci, při které nemůže o dítě pečovat. (mesec.cz, 2021)

Výše ošetrovného činí 60 % redukováného DVZ. Ošetrovné je vypláceno od prvního dne ošetrování, maximálně však po dobu 9 kalendářních dní. Pokud se rodiče v průběhu ošetrování vystřídají, maximální doba ošetrovného zůstává stejná. Pokud je rodič samoživitel a pečuje o dítě mladší 16 let, může čerpat ošetrovné až 16 dní. (cssz.cz, 2021)

3. Dlouhodobé ošetrovné

Tato dávka je určena lidem, kteří pečují o blízkou osobu s vážnou chorobou nebo po těžkém úrazu. Cílem je kompenzace běžného příjmu tak, aby pečující osoba nepřišla o práci a nemusela čerpat dovolenou. (mesec.cz, 2021)

Do okruhu lidí, které mohou za splnění podmínek pobírat tuto dávku, patří příbuzní, druh nebo družka, případně osoba žijící ve stejné domácnosti. Mezi podmínky pro dlouhodobé

ošetřovné patří účast na nemocenském pojištění, hospitalizace ošetřované osoby alespoň po dobu sedmi po sobě jdoucích kalendářních dnů a potřeba celodenní péče v domácím prostředí, a to minimálně po dobu 30 dní následujících po propuštění ze zdravotnického zařízení. Dále musí ošetřovaná osoba s poskytováním dlouhodobé péče souhlasit. (mesec.cz, 2021)

Výše dlouhodobého ošetřovného je obdobná jako v případě obyčejného ošetřovného, přičemž maximálně lze dávku čerpat 90 dnů.

4. Peněžitá pomoc v mateřství

Jedná se o dávku, kterou pobírá žena v souvislosti s těhotenstvím, mateřstvím a péčí o novorozence. Dávka často bývá označována jako mateřská.

Žadatel o dávku musí být nemocensky pojištěn alespoň po dobu 270 dnů v průběhu posledních dvou let. U osob OSVČ je navíc také podmínkou účast na nemocenském pojištění alespoň šest měsíců před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství. (cssz.cz, 2021)

Dávka je poskytována po dobu 28 týdnů (v případě vícero dětí až 37 týdnů), přičemž žena může začít tuto dávku čerpat 6–8 týdnů před očekávaným dnem porodu. Jestliže si budoucí maminka termín sama neurčí, za počátek čerpání této dávky se považuje první den šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Podpůrná doba zůstává stejná i v případě, kdy žena dále vykonává pracovní činnost. Po uplynutí podpůrné doby této dávky je možné požádat si o rodičovský příspěvek. (cssz.cz, 2021)

Na peněžitou pomoc v mateřství může nastoupit také otec dítěte, nejdříve však po šesti týdnech od porodu dítěte. Podpůrná doba pro muže je nejdéle 22 týdnů (příp. 31 u vícero dětí). Kromě prvních šesti týdnů se do této doby započítává veškerá doba, po kterou pobírala peněžitou pomoc v mateřství matka. (cssz.cz, 2021)

Výše peněžité pomoci v mateřství činí 70 % redukovaného DVZ.

5. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství / mateřství

Tato dávka je určena pro zaměstnankyni, která v důsledku těhotenství a mateřství byla převedena na jinou práci a má proto nižší výdělek. Nárok na příspěvek má také žena, jež během těhotenství vykonávala ohrožující práci, příp. kojící žena. (cssz.cz, 2021)

Výše příspěvku se stanovuje jako rozdíl mezi redukováným DVZ ze dne převedení a průměrem denních příjmů po převedení. Příspěvek je poskytován za kalendářní dny, v nichž trvalo převedení na jinou práci. (finance.cz, 2021)

Příspěvek je vyplácen ženě nejdéle od začátku šestého týdnu před očekávaným dnem porodu až do konce devátého měsíce po porodu. V případě kojení je dávka vyplácena po době kojení.

6. Otcovská dovolená

Otcovská dovolená – zkráceně otcovská – je dávka, jejíž smyslem je pomoci otcům strávit sedm kalendářních dnů s novorozenejším dítětem. Jedná se o relativně novou dávku, jež poprvé vznikla v novele zákona o nemocenském pojištění v roce 2018. (cssz.cz, 2021)

Dle § 38a zákona 187/2006 Sb. O nemocenském pojištění má na tuto dávku nárok otec v období 6 týdnů ode dne narození dítěte. V případě péče o více dětí současně se tato péče považuje za péči o jedno dítě.

Podpůrní doba dávky činí 1 kalendářní týden. Výše otcovské činí 70 % DVZ.

1.4.3 Dávky v nezaměstnanosti

1. Podpora v nezaměstnanosti

Na podporu v nezaměstnanosti má dle §39 zákona 435/2004 Sb. O zaměstnanosti nárok uchazeč o zaměstnání, který za poslední dva roky získal zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce minimálně 12 měsíců. Tento uchazeč musí být veden v evidenci uchazečů o zaměstnání krajské pobočky Úřadu práce ČR.

Na podporu nemá nárok:

- uchazeč, jehož pracovní poměr za posledních 6 měsíců byl ukončen z důvodu hrubého porušení povinností z právních předpisů,
- uchazeč, který má nárok na výsluhový příspěvek (např. policista), jehož částka je vyšší než potenciální podpora v nezaměstnanosti pro tohoto uchazeče,
- uchazeč, který pobírá starobní či invalidní důchod,

- uchazeč, který pobírá podporu při rekvalifikaci,
- uchazeč, který je ve vazbě či výkonu trestu.

Podpůrčí doba této dávky závisí na věku uchazeče:

- do 50 let věku – 5 měsíců,
- od 50 do 55 let věku – 8 měsíců,
- nad 55 let věku – 11 měsíců.

Výše podpory v nezaměstnanosti je stanovena procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku. Procentní sazba se po dobu podpůrčí doby mění. V prvních dvou měsících činí tato sazba 65 %, v dalších dvou měsících se snižuje na 50 %, v každém dalším měsíci je pak sazba snížena na 45 %. (Zákon 435/2004 Sb., §39, §50)

2. Podpora při rekvalifikaci

Rekvalifikací rozumíme získání nové či prohloubení dosavadní kvalifikace potřebné pro výkon nového nebo stávajícího zaměstnání. (uradprace.cz, 2021)

Nárok na podporu při rekvalifikaci vzniká uchazeči, jež se zúčastní rekvalifikace zabezpečované pobočkou Úřadu práce. Tato podpora je uchazeči poskytována po celou dobu rekvalifikace.

Výše této dávky je stanovena obdobně jako u podpory pro nezaměstnanosti, tj. stanoví se procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku. V tomto případě se jedná o procentní sazbu 60 %. (Zákon 435/2004 Sb., §50)

1.5 Nepojistné sociální dávky

Nárok na nepojistné sociální dávky vzniká občanům bez ohledu na jejich pracovní aktivitu a zaplacené pojištění. Odvozují se od charakteru různých sociálních situací. Častou podmínkou pro tyto dávky bývá trvalý pobyt stanoven na území ČR. Nárok na konkrétní dávky vzniká splněním podmínek specifických pro každou dávku.

Lajtkepová (2012, str. 53, 133) ve své studijní opoře podotýká, že tyto dávky jsou vypláceny ze státního rozpočtu a jejich finančním zdrojem jsou běžné příjmy tohoto rozpočtu – tedy zejména příjmy daňové.

Nepojistné sociální dávky můžeme rozdělit do pěti skupin:

Dávky státní sociální podpory

- Rodičovský příspěvek
- Přídavek na dítě
- Příspěvek na bydlení
- Porodné
- Pohřebné

Dávky pomoci v hmotné nouzi

- Mimořádná okamžitá pomoc
- Doplatek na bydlení
- Příspěvek na živobytí

Dávky pro osoby závislé na jiné osobě

- Příspěvek na péči

Dávky pěstounské péče

- Příspěvek při převzetí dítěte
- Odměna pěstouna
- Příspěvek na úhradu potřeb dítěte
- Příspěvek při ukončení pěstounské péče
- Příspěvek pro zakoupení motorového vozidla

Dávky pro osoby se zdravotním pojištěním

- Příspěvek na zvláštní pomůcku
- Příspěvek na mobilitu

Pro získání nároku na určité dávky je potřeba mimo jiné specifické podmínky splnit také podmínku hmotné nouze.

1.5.1 Dávky státní sociální podpory

1. Rodičovský příspěvek

„Rodičovský příspěvek je dávkou rodiče, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině.“ – (mpsv.cz, 2020)

Na tento příspěvek má rodič nárok v případě, že po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě nejmladší v rodině, a to do vyčerpání částky 300 000 Kč. Příspěvek je možné čerpat nejdéle do 4 let věku dítěte. V případě dvou a více dětí narozených současně má rodič nárok na vyčerpání částky až 450 000 Kč.

Další podmínkou pro tento příspěvek je trvalý pobyt a bydliště na území ČR. V případě, že rodič na dítě čerpal obdobnou dávku na území jiného státu, tato suma se z celkové částky příspěvku odečte. Pokud má rodič nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské poskytované v souvislosti s porodem, příspěvek mu náleží pouze za předpokladu, že je vyšší než dávky nemocenského pojištění. V tomto případě musí být rozdíl mezi příspěvkem a danou dávkou doplacen. Příspěvek může být vyplacen pouze jednomu z rodičů, a to i v případě, že na tuto dávku mají nárok oba rodiče. (mesec.cz, 2021)

U této dávky není brán ohled na příjmy rodičů. Nárok na rodičovský příspěvek a jeho výši (včetně konkrétní měsíční částky k čerpání) je stanoven denním vyměřovacím základem.

Po vyčíslení denního vyměřovací základu násobíme tento základ číslem 30 a z výsledku vypočteme 70 %. Pokud konečný výsledek přesahuje 10 000 Kč, rodič může dávku čerpat měsíčně do této výše. Při dvou a více dětí se částka počítá jako 1,5násobek 70 % 30tinásobku denního vyměřovacího základu. V případě dvou rodičů se vychází z částky vyšší. Pokud však ani jednomu z rodičů nelze stanovit denní vyměřovací základ, nebo pokud 70 % 30tinásobku nepřesahuje částku 10 000 Kč, rodič čerpá dávku do 10 000 Kč měsíčně, přičemž u dvojčat či více současně narozených dětí je částka zvýšena na 15 000 Kč. (uradprace.cz, 2020)

2. Přídavek na dítě

Jedná se o základní dlouhodobou dávku na nezaopatřené dítě, která je určené pro rodiny, samoživitelky či samoživitele s průměrným měsíčním příjmem nižším než 2,7násobek životního minima.

Ministerstvo práce a sociálních věcí na konci roku 2020 navrhlo přídavek na dítě poprvé od roku 2008 zvýšit až o 26 %. Tento návrh byl vládou schválen. Mimo zvýšení samotné sumy přídavku byly navrženy také změny podmínek pro nárok na přídavek, jejichž vlivem by mělo dojít k rozšíření okruhu příjemců přídavku. Změní se také hranice příjmu rodiny z 2,7násobku životního minima na 3,4násobek. Ze současných 240 000 příjemců těchto dávek by se tedy mělo toto číslo zvýšit na 490 000. Zvýšení dávek a nové podmínky měli začít platit již od 1.4.2021, Poslanecká sněmovna však zákon v prvním čtení zamítla. Změny by tedy nakonec měli začít platit až od 1.7.2021. (mpsv.cz, 2021)

Příjmy pro nárok na přídavek jsou posuzovány na základě předchozího kalendářního čtvrtletí. Mimo příjmy ze závislé či samostatné činnosti jsou posuzovány také příjmy z dávek nemocenského a důchodového pojištění, z podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci, z příspěvku na péči o osobu do 18 let nebo z rodičovského příspěvku. (mpsv.cz, 2020)

Následující tabulka zobrazuje současnou výši přídavků na děti měsíčně podle věku. Pro získání zvýšené výměry je podmínkou, aby byl alespoň jeden z rodičů výdělečně činný.

Tabulka 7 - Výše přídavků na děti za měsíc dle věku

	Měsíční výše přídavků v Kč			
	Základní výměra nyní	Základní výměra od 1.7.2021	Zvýšená výměra nyní	Zvýšená výměra od 1.7.2021
Do 6 let	500	630	800	930
Od 6 do 15 let	610	770	910	1 070

Od 15 do 26 let	700	880	1000	1 180
------------------------	-----	-----	------	-------

Zdroj: mesec.cz, 2021 (vlastní zpracování)

3. Příspěvek na bydlení

Tento příspěvek pomáhá rodinám či jednotlivcům příspěvkem na krytí nákladů na bydlení. Nárok na tento příspěvek vzniká vlastníkově či nájemci bytu přihlášenému k trvalému pobytu v tomto bytě, pokud jsou jeho náklady na bydlení vyšší než 30 % (v regionu Praha vyšší než 35 %) čistého příjmu rodiny, zároveň je těchto 30 % (příp. 35 %) čistého příjmu nižší než částka normativních nákladů na bydlení. (mpsv.cz, 2021)

O tuto dávku může požádat pouze ta fyzická osoba (příp. osoby s ní společně posuzované), která je hlášena k trvalému pobytu na území ČR. Cizinci, kteří trvalý pobyt v ČR nemají, jsou po uplynutí lhůty 365 dní ode dne hlášení k pobytu považováni jako oprávněné osoby. (uradprace.cz, 2020)

O příspěvek na bydlení žádá každý klient pouze jednou. Při opakovaném pobírání dávek v rámci několika čtvrtletí se jedná o prodloužení nároku na příspěvek, nikoliv o novou žádost. To neplatí v případě, pokud se osoba přestěhuje. V takovém případě pak nová žádost o příspěvek vznikne.

Žádosti dále každoročně k datu 1. července obnovuje ÚP ČR. Pokud si tedy např. klient zažádá o dávku v dubnu, pak v červenci tomuto klientovi automaticky vzniká nová žádost.

Pro výpočet příspěvku na bydlení jsou velice důležité náklady na bydlení. Náklady na bydlení rozdělujeme na skutečné náklady a normativní náklady. Normativním nákladem rozumíme náklad, jehož výše je dána zákonem. (mesec.cz, 2021)

Dle zákona 117/1995 Sb. O státní sociální podpoře jsou náklady na bydlení tvořeny nájemným u nájemních bytů nebo srovnatelnými náklady u družstevních či vlastních bytů. Srovnatelné náklady jsou dle zákona stanoveny takto:

Tabulka 8 - Srovnatelné náklady na bydlení

Počet osob v domácnosti	Částka (Kč)
1	2 128
2	2 912
3	3 808
4 a více	4 592

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 25 (vlastní zpracování)

Do nákladů na bydlení se započítávají také výdaje za plyn, elektřinu, dodávku tepla či vody, příp. provoz výtahů, osvětlení společných prostor, úklid společných prostor, odvoz odpadních vod a komunálního odpadu, vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou nebo náklady za pevná paliva.

Náklady za pevná paliva se dle výše zmíněného zákona 117/1995 Sb. O státní sociální podpoře započítávají následujícím způsobem:

Tabulka 9 - Náklady za pevná paliva

Počet osob v domácnosti	Částka (Kč)
1	789
2	1 079
3	1 411
4 a více	1 744

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 25 (vlastní zpracování)

Veškeré náklady na bydlení musí žadatel při žádosti o příspěvek rozepsat na jednotlivé položky a následně prokázat podrobným rozpisem. Náklady placené formou záloh musejí být pravidelně zúčtovány nejvýše jednou za 12 měsíců. Při žádosti o příspěvek musí tedy žadatel kromě občanského průkazu předložit také doklad o výši čtvrtletního příjmu, doklad o výši nákladů na bydlení za předchozí čtvrtletí a nájemní smlouvu. (mesec.cz, 2021)

Pro výpočet příspěvku na bydlení je potřeba porovnat skutečné náklady s náklady normativními. Normativní náklady, nebo-li náklady dané zákonem, jsou stanoveny následovně:

- Pro bydlení v nájemním bytě:

Tabulka 10 - Normativní náklady pro nájemní byty

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
1	8 775 Kč	6 965 Kč	6 637 Kč	5 653 Kč	5 476 Kč
2	12 205 Kč	9 729 Kč	9 279 Kč	7 934 Kč	7 689 Kč
3	16 337 Kč	13 099 Kč	12 511 Kč	10 752 Kč	10 432 Kč
4 a více	20 077 Kč	16 172 Kč	15 463 Kč	13 341 Kč	12 955 Kč

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 26

- Pro bydlení v družstevních bytech nebo bytech vlastníků:

Tabulka 11 - Normativní náklady pro družstevní byty/byty vlastníků

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
1	4 932 Kč	4 932 Kč	4 932 Kč	4 932 Kč	4 932 Kč
2	7 045 Kč	7 045 Kč	7 045 Kč	7 045 Kč	7 045 Kč
3	9 605 Kč	9 605 Kč	9 605 Kč	9 605 Kč	9 605 Kč
4 a více	11 944 Kč	11 944 Kč	11 944 Kč	11 944 Kč	11 944 Kč

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 26

V Tabulce 4 můžeme vidět, že normativní náklady pro nájemní byty se odvíjí od počtu obyvatel v obci, zatímco normativní náklady pro družstevní byty či byty vlastníků zůstávají stejné bez ohledu na počet obyvatel. Pro stanovení normativních nákladů je rozhodný počet obyvatel k 1. lednu kalendářního roku daného období.

Konečnou výši příspěvku vypočítáme jako rozdíl normativních nákladů na bydlení a čistým příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30 (v regionu Praha koeficientem 0,35). V případě, že jsou skutečné náklady na bydlení nižší než náklady normativní, používáme pro výpočet příspěvku náklady skutečné. (mesec.cz, 2021)

V červenci roku 2020 se změnili některé podmínky pro přiznání příspěvku na bydlení. První velká změna nastala ve stanovení okruhu společně posuzovaných osob. Úřad práce ČR od července loňského roku bere při posouzení nároku na příspěvek v potaz

všechny jedince žijící ve společné domácnosti, a to bez ohledu na to, zda mají v daném bydlišti trvalý pobyt.

Žadatele musí nově vyplnit kromě trvalého pobytu a adresy také informaci o tom, kde skutečně žijí. V žádosti dále neuvádí pouze osoby, které mají ve stejném bytě hlášený trvalý pobyt, ale všechny osoby, kteří reálně v této domácnosti žijí.

Zaměstnanci Úřadu práce ČR mají také nově možnost v rámci hodnocení nároku na dávku oprávnění v předmětném bytě vykonat šetření. Cílem tohoto šetření je zjištění skutečností rozhodných pro vznik nároku na dávku a její výši. Šetření můžou zástupci Úřadu práce vykonat po souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky nebo společně posuzovaných osob. (mpsv.cz, 2020)

4. Porodné

Porodné je příspěvek, který se vyplácí jednorázově a od roku 2011 pouze rodinám s nízkými příjmy (před r. 2011 se příspěvek vyplácel bez ohledu na příjmy). Nárok na porodné vzniká rodině, která má příjmy za předcházející kalendářní čtvrtletí nižší než 2,7násobek životního minima rodiny. (e15.cz, 2020)

Při narození prvního dítěte je výše porodného 13 000 Kč, při druhém dítěti klesá tato částka na 10 000 Kč. U třetího a dalšího dítěte rodina nárok na porodné již nemá. (peníze.cz, 2021)

5. Pohřebné

Příspěvek na pohřeb je další jednorázová dávka, jejíž cílem je pomoci uhradit náklady spojené s pohřbem nezaopatřeného dítěte nebo jeho rodiče. U tohoto příspěvku nezáleží na výši příjmů žadatele. (prispevky.cz, 2020)

Aby měl žadatel nárok na tento příspěvek, musí splnit následující dvě podmínky:

- Žadatel musí mít trvalý pobyt v ČR
- Zemřelá osoba musela mít trvalý pobyt v ČR

Výše pohřebného je 5 000 Kč. Je možné o něj žádat i zpětně, a to nejdéle do jednoho roku.

1.5.2 Pomoc v hmotné nouzi

Nárok na pomoc v hmotné nouzi má člověk, který není díky své majetkové a sociální situaci schopen uspokojit jeho základní životní potřeby na úrovni společností přijatelnou, je ve hmotné nouzi a má nárok na tuto dávku. (financer.com)

V hmotné nouzi není osoba, která prokazatelně neprojevuje snahu zvýšit svůj příjem vlastní činností. Patří sem osoba, jež:

- není v pracovním vztahu,
- odmítá vykonávat zaměstnání či účastnit se v programech k zaměstnání
- nemá nárok na nemocenskou či jí pouze náleží ve snížené výši, protože si pracovní schopnost přivodila úmyslně,
- je samostatně výdělečně činnou osobou a její příjem po odečtení nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- byla jí uložena sankce za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s povinnou školní docházkou,
- byla vzata do vazby nebo zabezpečovací detence. (mpsv.cz, 2020)

Při posuzování tohoto nároku se berou v potaz příjmy za poslední tři kalendářní měsíce. Nedostatečný příjem je první podmínkou nároku na tuto dávku; druhou podmínku je neschopnost osoby zvýšit svůj příjem vlastním přičiněním. (mpsv.cz, 2020)

Mezi nástroje pro pomoc v hmotné nouzi patří následující dávky:

1. Příspěvek na živobytí

Dle webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí (2020) se jedná o základní dávku pomoci v hmotné nouzi.

Na tento příspěvek vzniká osobě či rodině nárok v případě, kdy po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby nebo rodiny částky živobytí. Částka živobytí je určena individuálně pro každou osobu na základě hodnocení její snahy a možností zvýšení příjmu vlastní prací, uplatnění nároků a pohledávek nebo prodeje

vlastního majetku. V každém případě je však tato částka minimálně ve výši existenčního minima.

2. Doplatek na bydlení

Sociální dávka, která řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení v případě, kdy osobě či rodině nestačí vlastní příjmy včetně příspěvku na bydlení k pokrytí nákladů.

Narozdíl od příspěvku na bydlení mohou tento příspěvek ve zvláštních případech čerpat také lidé, kteří bydlí v zařízeních sociálních služeb či v ubytovacích zařízeních. Za zvláštní případy považujeme např. domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, zdravotnické zařízení lůžkové péče, azylový dům atd. (uradprace.cz, 2020)

Nárok na doplatek má vlastník bytu, ale i jiná osoba, jejíž příjem je po úhradě nákladů na bydlení nižší než částka jeho živobytí. Druhou podmínkou je tedy splnění nároku pro příspěvek na živobytí. Doplatek osoba může získat i v případě, kdy osoba nemá na příspěvek na živobytí nárok, protože její příjem přesáhl částku živobytí, ale nepřesáhl 1,3násobek této částky. (mpsv.cz, 2021)

3. Mimořádná okamžitá pomoc

Jedná se o dávku jednorázovou, na níž vzniká nárok okamžikem, kdy je příslušná osoba uznána pracovištěm Úřadu práce ČR za osobu v hmotné nouzi z následujících šesti důvodů (Petr Woff, kupnisila.cz, 2021):

- hrozba újmy na zdraví (nižší příjmy než částka existenčního minima);
doplatek do výše existenčního minima měsíčně pro dospělého člověka,
doplatek do výše životního minima měsíčně pro nezaopatřené dítě,
- vážná mimořádná událost (požár, přírodní pohroma, průmyslová havárie);
do výše 15násobku životního minima, tj. 57 900 Kč,
- nezbytný jednorázový výdaj (doklady, jízdné, nocleh);
do výše tohoto výdaje,
- vzdělání nebo zájmová činnost nezaopatřeného dítěte;
do výše 10násobku životního minima jednotlivce, tj. 38 600 Kč,

- pořízení nebo oprava nezbytného vybavení domácnosti;
do výše 10násobku životního minima jednotlivce, tj. 38 600 Kč,
- hrozba sociálního vyloučení (odchod z dětského domova, propuštění z vězení);
do výše 1 000 Kč, možné čerpat opakovaně, maximálně do výše 4násobku životního minima jednotlivce, tj. 15 440 Kč. (mpsv.cz, 2021)

1.5.3 Dávky pro osoby závislé na jiné osobě

1. Příspěvek na péči

Sociální dávka poskytována lidem, kteří kvůli svému zdravotnímu stavu nejsou schopni běžných činností a stávají se tak závislí na pomoci jiné osoby.

Nárok na příspěvek získává osoba k uhrazení péče, kterou potřebuje. Na dávku nemá nárok osoba mladší jednoho roku.

Dle zákona 108/2006 Sb. O sociálních službách rozlišujeme čtyři stupně závislosti.

U osob do 18 let věku využíváme následující stupnici:

- Stupeň I (lehká závislost) – osoba nezvládá tři základní životní potřeby
- Stupeň II (střední závislost) – osoba nezvládá čtyři nebo pět základních životních potřeb
- Stupeň III (těžká závislost) – osoba nezvládá šest nebo sedm základních potřeb
- Stupeň IV (úplná závislost) – osoba nezvládá osm nebo devět základních potřeb

U osob nad 18 let věku je stupnice velmi podobná:

- Stupeň I (lehká závislost) – osoba nezvládá tři nebo čtyři základní životní potřeby
- Stupeň II (střední závislost) – osoba nezvládá pět nebo šest základních životních potřeb
- Stupeň III (těžká závislost) – osoba nezvládá sedm nebo osm základních potřeb
- Stupeň IV (úplná závislost) – osoba nezvládá devět nebo deset základních potřeb

Do základních životních potřeb podle výše uvedeného zákona patří mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické

potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. (Zákon 108/2006 Sb., § 8–10)

Osoby s nízkým příjmem (nižším než dvojnásobek částky životního minima), případně nezaopatřené děti ve věku od 4 do 7 let, jejichž stupeň závislosti na jiné osobě je III. nebo IV., mají nárok na příspěvky zvýšené o 2 000 Kč. (Zákon 108/2006 Sb., § 11)

Osobám mladším 18 let náleží za každý kalendářní měsíc následující příspěvky:

Tabulka 12 - Příspěvky na péči v závislosti na stupně závislosti do 18 let

Stupeň	Výše příspěvku v Kč
I (lehká závislost)	3 300 Kč
II (střední závislost)	6 600 Kč
III (těžká závislost)	9 900 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc sociální zařízení (např. dětský domov)
	13 900 Kč v ostatních případech
IV (úplná závislost)	13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc sociální zařízení (např. dětský domov)
	19 200 Kč v ostatních případech

Zdroj: Zákon 108/2006 Sb., § 11 (vlastní zpracování)

Osobám starším 18 let náleží za každý kalendářní měsíc následující příspěvky:

Tabulka 13 - Příspěvky na péči v závislosti na stupně závislosti nad 18 let

Stupeň	Výše příspěvku v Kč
I (lehká závislost)	880 Kč
II (střední závislost)	4 400 Kč
III (těžká závislost)	8 800 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc sociální zařízení (např. dětský domov)
	12 800 Kč v ostatních případech
IV (úplná závislost)	13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc sociální zařízení (např. dětský domov)
	19 200 Kč v ostatních případech

Zdroj: Zákon 108/2006 Sb., § 11 (vlastní zpracování)

1.5.4 Dávky pěstounské péče

Jde o sociální dávku poskytovanou pěstounům, poručníkům či žadatelům o svěření dítěte do své péče. Do těchto dávek spadá pět různých příspěvků, jež jsou vypláceny osobě v evidenci (osoba, jež dle evidence může vykonávat pěstounskou činnost) a osobě pečující.

Osoba pečující je fyzická osoba, která je odpovědná za výchovu dítěte a která je zároveň pěstounem na delší než přechodnou dobu. Osoba v evidenci je fyzická osoba vedena v evidenci osob, které mohou pěstounskou péči vykonávat na přechodnou dobu. (mesec.cz, 2021)

Příspěvky pěstounské péče jsou následující (prispevky.cz, 2020):

1. Příspěvek při převzetí dítěte

Jednorázový příspěvek, na který pečující osobě vzniká nárok při převzetí dítěte do pěstounské péče. Výše příspěvku záleží na věku dítěte:

- u dětí do 6 let je výše příspěvku 8 000 Kč,
- u dětí od 6–12 let je výše příspěvku 9 000 Kč,
- u dětí od 12–18 let je výše příspěvku 10 000 Kč. (prispevky.cz)

2. Odměna pěstouna

Pravidelný měsíční příspěvek vyplácen osobě pečující nebo osobě v evidenci. Osobou pečující, případně osobou v evidenci mohou být i manželé, na odměnu pěstouna má nárok však pouze jeden z nich.

Suma odměny pěstouna se u osob pečujících odvíjí od počtu dětí, o které aktuálně pečují:

- při péči o jedno dítě odměna 12 000 Kč,
- při péči o dvě děti odměna 18 000 Kč,
- při péči o tři a více dětí odměna 30 000 Kč.

Nárok na odměnu 30 000 Kč má pečující osoba také v případě, pečuje-li o jedno dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupně II, III nebo IV podle § 8 zákona 108/2006 Sb. O sociálních službách. (uradprace.cz, 2020)

Osobě v evidenci přísluší odměna pěstouna v hodnotě 20 000 Kč na měsíc, a to i v případě, kdy momentálně nepečuje o žádné dítě. (mesec.cz, 2020)

U obou osob se odměna pěstouna zvyšuje až o 6 000 Kč za každé další dítě svěřené do péče. (uradprace.cz, 2020)

3. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Pravidelný měsíční příspěvek, jehož účelem je zajištění potřeb dítěte v péči pěstounů. Nárok na tento příspěvek mají nezletilé nezaopatřené děti v pěstounské péči, případně zletilé nezaopatřené děti do věku 26 let, které společně žijí a hradí náklady s osobou pečující. (prispevky.cz, 2020)

V následující tabulce je možné vidět jednotlivé výše příspěvku podle věku dítěte:

Tabulka 14 - Příspěvek na úhradu potřeb dítěte 2021

Věk dítěte	Příspěvek v Kč
do 6 let	4 950
6–12 let	6 105
12–18 let	6 985
18–26 let	7 260

Zdroj: prispevky.cz, 2020 (vlastní zpracování)

4. Příspěvek na ukončení pěstounské péče

Jednorázový příspěvek ve výši 25 000 Kč, který je vyplácen tomu, kdo byl ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči a zároveň ztratil již nemá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. (uradprace.cz, 2020)

5. Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Jedná se opět o jednorázový příspěvek, jehož účelem je úhrada nákladů spojených s nákupem či opravou motorového vozidla pro pěstouna. (prispevky.cz)

Na tento příspěvek má nárok pečující osoba či osoba v evidenci, která aktuálně pečuje o nejméně tři děti (případně má nárok na odměnu pěstouna za péči o tři děti). Vozidlo nesmí být určeno k výdělečné činnosti.

Příspěvek je poskytován ve výši 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo výdajů na jeho opravu do maximální částky 100 000 Kč. O příspěvek může pěstoun požádat opakovaně, součet příspěvků za posledních 10 let však nesmí přesáhnout 200 000 Kč. (uradprace.cz)

1.5.5 Dávky pro osoby se zdravotním postižením

1. Příspěvek na zvláštní pomůcku

Nárok na příspěvek vzniká osobě, která má dlouhodobě (déle než 1 rok) těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, sluchové postižení anebo těžké zrakové postižení. Zvláštní pomůcka musí být z věkového hlediska pro osobu vhodná, musí umožnit sebeobsahu či poskytnout schopnost k realizaci pracovního uplatnění, získávání informací, vzdělávání nebo styku s okolím. Osoba musí být schopna pomůcku využívat. (mpsv.cz)

Pokud je cena pomůcky nižší než 10 000 Kč, příspěvek dostane pouze ta osoba, která má příjem nižší než 8násobek životního minima. Ve zvláštních případech je však možné získat příspěvek i za předpokladu, že příjmy přesáhnou stanovenou částku. (Zákon č. 329/2011 Sb., § 9–10)

Výše příspěvku pomůcky levnější než 10 000 Kč je stanovena tak, aby osoba, jež o pomůcku žádá, uhradila alespoň 10 % z předpokládané nebo zaplacené ceny, nejméně alespoň 1 000 Kč. Výše příspěvku pomůcky dražší než 10 000 Kč je stanovena tak, aby osoba, jež o pomůcku žádá, uhradila alespoň 10 % z ceny, přičemž maximální výše příspěvku činí 350 000 Kč. Výjimkou jsou zdvihací či zvedací plošiny, u těch dosahuje maximální výše příspěvku až 400 000 Kč. (mpsv.cz)

2. Příspěvek na mobilitu

Nárok na tento příspěvek má každá osoba starší 1. roku, která je držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením a zároveň se opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje. Této osobě nejsou poskytovány žádné pobytové sociální služby (domov pro osoby se zdravotním postižením, domov pro seniory atd.).

Výše příspěvku činí 550 Kč za kalendářní měsíc. (Zákon č. 329/2011 Sb., §6–7)

1.6 Krizová situace

Dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení definujeme krizovou situaci jako mimořádnou událost (definována v zákoně o integrovaném záchranném systému jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka nebo přírodními vlivy, ale také havárie, jež ohrožují život, zdraví nebo majetek a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací), narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při kterém je vyhlášen krizový stav.

Typy krizových situací můžeme dle příčiny vzniku rozdělit na krizové situace:

- Antropogenní – způsobené člověkem
- Naturogenní – způsobené přírodními vlivy (hzscr.cz, 2020)

Řešení krizových situací vyžaduje vyhlášení jednoho ze čtyř možných krizových stavů. Vyhlášením stavu dochází k výraznému zásahu do práv a svobod obyvatel (např. evakuace osob z daného území, zákaz vstupu a pohybu osob atd.). Do krizových stavů patří následující stavy:

- Stav nebezpečí
- Nouzový stav
- Stav ohrožení
- Válečný stav

Po vyhlášení krizového stavu je občan povinen strpět omezení vyplývající z krizových opatření, vykonávat uloženou pracovní povinnost či výpomoc a v případě potřeby poskytnout požadované věcné prostředky. V případě nouzového stavu či stavu ohrožení státu lze za určitých podmínek omezit právo nedotknutelnosti osoby či obydlí, a to včetně vlastnického a užívacího práva právnických či fyzických osob k majetku, svobodu pohybu a pobytu, právo pokojně se shromažďovat, právo provozovat podnikatelskou činnost a také právo na stávku. (zákon č. 240/2000 Sb., § 5)

1.6.1 Stav nebezpečí

Stav nebezpečí je vyhlášen hejtmanem kraje v případě, jsou-li ohrožovány životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí a není možné toto ohrožení odvrátit běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek integrovaného záchranného systému nebo subjektů kritické infrastruktury. Stav může být vyhlášen maximálně na 30 dnů. Tuto dobu může hejtman se souhlasem vlády prodloužit. (zákon č. 240/2000 Sb., § 3)

1.6.2 Nouzový stav

Nouzový stav vyhláší vláda v případě, není-li možné odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí. Stav je vyhlášen pro určité území a stejně jako u stavu nebezpečí i zde platí maximální doba 30 dnů. Tato doba může být prodloužena pouze po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. V případě nebezpečí z prodlení může NS vyhlásit i předseda vlády, jehož rozhodnutí vláda do 24 hodin schválí či zruší. (zákon č. 110/1998 Sb., čl. 5, 6)

1.6.3 Stav ohrožení

Stav ohrožení je vyhlášen Parlamentem na základě návrhu vlády, a to v případě, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu či jeho demokratické základy. (zákon č. 110/1998 Sb., čl. 7)

1.6.4 Válečný stav

Válečný stav se vyhláší pouze v případě napadení jiným státem nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. O jeho vyhlášení rozhoduje Parlament. (zákon č. 1/1993 Sb., čl. 43)

2 Praktická část

V praktické části práce jsou rozebrány následující témata:

- vývoj koronavirové krize a NS v ČR,
- opatření týkající se provozu ÚP ČR za NS,
- opatření týkající se vybraných nepojistných dávek za NS,
- případové studie poukazující na fungování těchto opatření v praxi,
- informace o dávkách vzniklých vlivem koronavirové krize.

V České republice byly v souvislosti s koronavirovou krizí vyhlášeny dva nouzové stavy. Opatření týkající se sociálních dávek, jejich vyplácení a podmínek, ale také provozu jednotlivých pracovišť Úřadu Práce ČR, nebyly za obou NS stejné. Z tohoto důvodu budou následující kapitoly rozdělené do dvou podkapitol:

- první podkapitoly jednotlivých kapitol se týkají nouzového stavu v období březen 2020–květen 2020, tedy prvního nouzového stavu;
- druhé podkapitoly jednotlivých kapitol pojednávají o vlivu NS v období říjen 2021–duben 2021, tedy druhého nouzového stavu.

Ačkoliv nouzový stav trval do dubna roku 2021, z hlediska sociálního zabezpečení pro nás bude důležité, že nouzový stav trval po dobu celého prvního čtvrtletí. U vybraných sociálních dávek totiž funguje nárok na dávky a jejich vyplácení na bázi čtvrtletí, nikoliv měsíců.

2.1 Vývoj koronavirové krize a nouzového stavu v ČR

V roce 2020 byl svět svědkem pandemie onemocnění COVID-19, způsobeným novým typem koronaviru s označením SARS-CoV-2. Původ tohoto viru není dodnes potvrzený, předpokládá se však, že pochází z Číny.

Na území České republiky se tento virus poprvé objevil dne 1. března 2020, kdy byly na mimořádné tiskové konferenci ministerstva zdravotnictví potvrzeny první tři případy tohoto onemocnění. Dva z těchto případů byly zjištěny v Praze, zatímco třetí případ byl potvrzen v Ústí nad Labem.

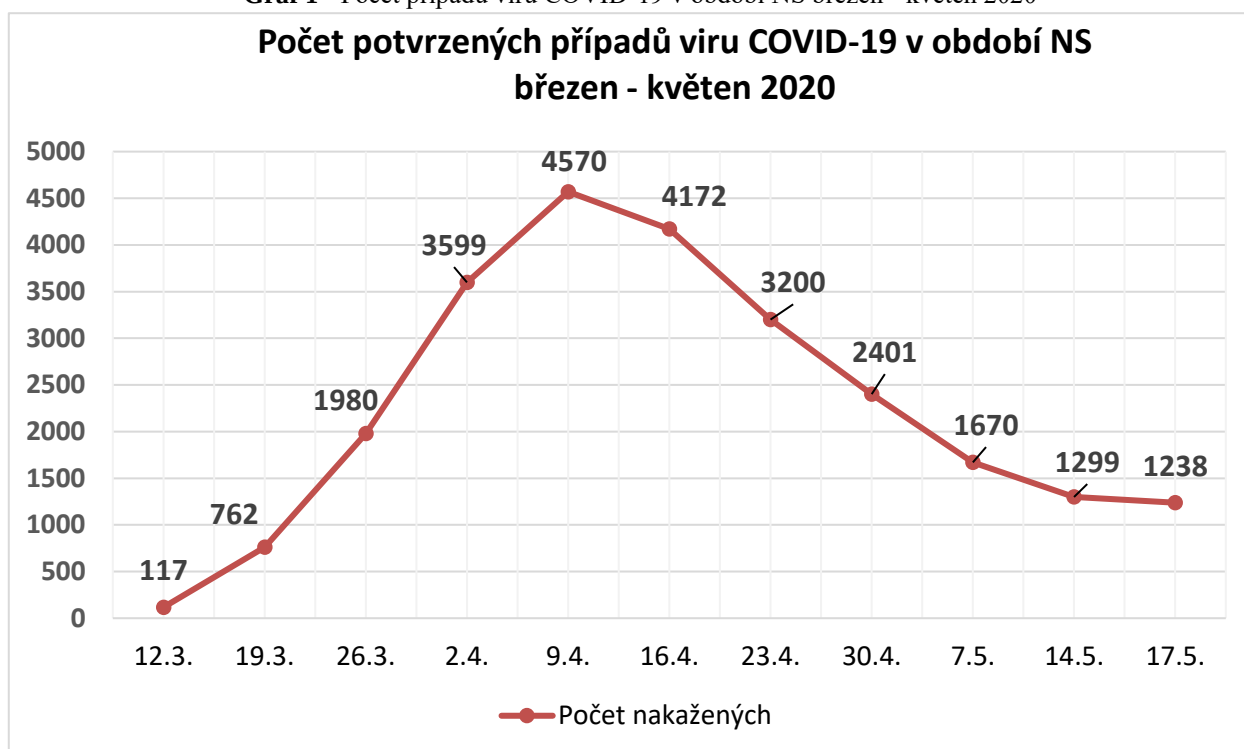
V nadcházejících podkapitolách je možné vidět grafy poukazující na vývoj počtu osob s laboratorně prokázaným onemocněním COVID-19. Číselné údaje jsou převzaty z oficiálních webových stránek ministerstva zdravotnictví, přičemž samo ministerstvo varuje, že u publikovaných dat probíhá validace a průběžné doplňování dat. Může se proto stát, že data v době čtení této práce nebudou úplně přesné. Údaje ze zmíněných webových stránek byly v této práci naposledy aktualizovány ke dni 21.4.2021.

2.1.1 První nouzový stav

Dne 12. března 2020 byl na území ČR vyhlášen první nouzový stav. V tento den bylo v našem státě potvrzeno právě 117 případů. Nouzový stav měl původně být ukončen již 7. dubna 2020, stav byl však poprvé prodloužen do 30. dubna 2020 a po mimořádném jednání poslanecké sněmovny znovu prodloužen do 17. května 2020.

Na následujícím grafu lze vidět růst a pokles počtu nakažených během prvního nouzového stavu. Data v grafu jsou převzata z oficiálních webových stránek ministerstva zdravotnictví ČR, podoba grafu je však upravena pro přehlednost a potřeby této práce.

Graf 1 - Počet případů viru COVID-19 v období NS březen - květen 2020

Zdroj: onemocneni-aktualne.mzcr.cz, 2021 (vlastní zpracování)

V grafu můžeme vidět prudký nárůst potvrzených případů onemocnění virem od počátku NS až do pátého týdne od vyhlášení NS. Dne 11. dubna 2020 bylo potvrzeno nejvíce nakažených za jeden den – 4 585 nakažených. Tento den můžeme považovat za jakýsi bod zlomu, od kterého se počet nakažených konzistentně snižoval. V této době platili následující opatření:

- omezení přeshraničního pohybu osob,
- povinnost zakrývat si ústa a nos rouškou, šátkem či jinou pokrývkou,
- omezení provozu restaurací a obchodů,
- uzavření státních hranic,
- uzavření všech škol,
- omezení volného pohybu,
- a několik dalších.

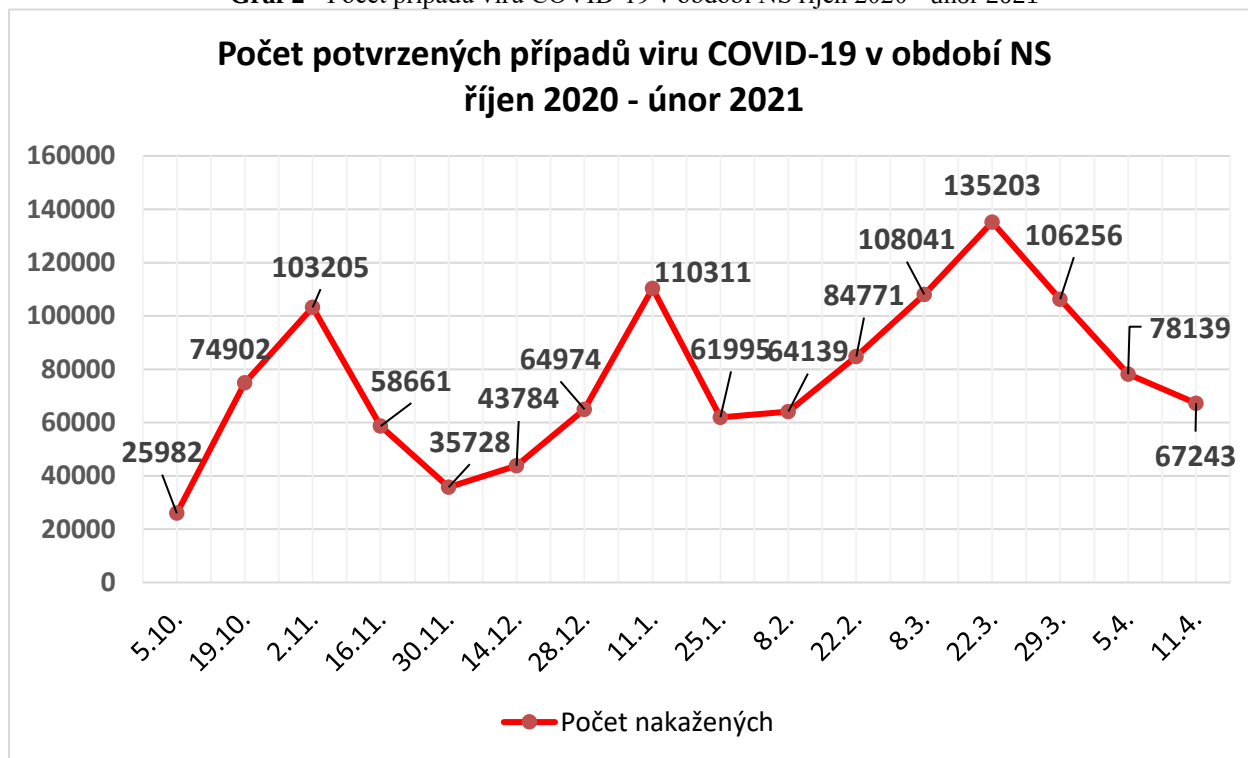
Ke dni ukončení NS – tj. 17. května 2020 – bylo na území ČR potvrzeno 1220 nakažených.

2.1.2 Druhý nouzový stav

Počet nakažených se na počátku léta stabilně držel v rozmezí mezi cca 1 000 – 2 000 nakažených. Zhruba v polovině července však začal pomalu ale jistě stoupat. Prudký nárůst nastal v září. 1. září byl počet osob s prokázaným onemocněním COVID-19 až 4 630. V den vyhlášení nového nouzového stavu, 5. října 2020, bylo potvrzeno až 25 936 nakažených.

Následující graf ukazuje růst a pokles nakažených během tohoto druhého NS. Stejně jako u předešlého grafu jsou i pro tento graf zdrojem dat oficiální webové stránky ministerstva zdravotnictví. Graf je opět upraven pro přehlednost a potřeby této práce, přičemž na rozdíl od minulého grafu jsou zde od sebe vstupy (jednotlivé datumy) na ose x uváděny v řádu dvou týdnů

Graf 2 - Počet případů viru COVID-19 v období NS říjen 2020 - únor 2021

Zdroj: onemocneni-aktualne.mzcr.cz, 2021 (vlastní zpracování)

V grafu si můžeme všimnout, že i přes vyhlášení NS a opatřeními s nimi souvisejícími počet nakažených virem COVID-19 rapidně vzrůstá. Zlom nastává počátkem listopadu, kdy naopak případy klesají. Důvodem pro tento pokles jsou pravděpodobně opatření zavedená 12. října, mezi které patří např.:

- zákaz kulturních a sportovních akcí,

- přerušení provozu posiloven, bazénů a fitness center,
- omezení týkajících se času zavírání restaurací (nejpozději v 20:00),
- omezení počtu osob v obchodních centrech a stravovacích zařízeních,
- omezení počtu osob, jež můžou společně venku sportovat,
- střídavá prezenční výuka na základních školách, on-line výuka na středních a vysokých školách,
- omezení provozu úřadů na pět hodin a pouze dva dny v týdnu,
- a několik dalších.

Počet nakažených stabilně klesal až do prosince 2020. V tomto bodě začaly případy opět prudce narůstat. Nejpravděpodobnějšími důvody tohoto růstu jsou uvolnění některých opatření týkajících se obchodů, ale také Vánoce a Silvestr. Ačkoliv na konci prosince došlo k znovuzavedení přísných opatření (např. omezení veškerého prodeje kromě prodeje potravin, lékáren a drogerií), počet případů nadále rapidně rostl.

Za středu, 30. prosince, přibýlo v ČR za jeden den až 17 042 pozitivních případů. Jedná se o rekordní počet případů za jeden den.

Zhruba v polovině ledna začal počet nakažených opět klesat, pokles však tentokrát trval pouhé cca dva týdny. Na přelomu ledna a února byl počet případů stabilní, neklesal, ani se nezvyšoval. Od poloviny února však opět dochází ke konzistentnímu růstu. Reakcí vlády na tento růst bylo mimo jiné opatření také vyhlášení tvrdého lockdownu, během kterého byl omezen pohyb mezi okresy. Počet potvrzených případů však i přes tato opatření v březnu 2021 konzistentně roste.

Zlom nastává cca v druhé polovině března, kdy počet případů velmi rychle klesá. Dne 11.4.2021 končí druhý nouzový stav v ČR. K tomuto dni bylo na našem území evidováno 67 243 potvrzených případů.

2.2 Provoz a opatření ÚP ČR během NS

2.2.1 První nouzový stav

S ohledem na tehdejší situaci bylo potřeba vynaložit maximální úsilí o to zajistit ochranu zdraví, a to jak veřejnosti, tak i svých zaměstnanců. Zároveň bylo nutné zachovat klíčové činnosti, mezi které patří i samotné vyplácení sociálních dávek. Právě tato myšlenka vedla ÚP ČR k zavedení několika organizačních opatření, jejichž cílem měla být eliminace rizika šíření nákazy koronavirem mezi klienty či zaměstnanci.

15. března 2020 vydal ÚP ČR tiskovou zprávu, ve které vyzývá veřejnost ke komunikaci se zaměstnanci úřadu primárně elektronicky, telefonicky nebo za využití poštovních služeb. Klienti dle ÚP ČR měli důsledně zvážit, zda je skutečně nutné realizovat podání, která nemohla být realizována elektronicky, okamžitě, či zda by s ohledem na situaci nebylo lepší s touto realizací raději počkat. Zaměstnanci jednotlivých pracovišť spadajících pod ÚP ČR byli připraveni poskytovat lidem konzultace „na dálku“. Nově bylo lidem umožněno také odevzdání důležitých dokumentů, tiskopisů a podání do schránek příslušných pracovišť. Vyplacení dávek v hotovosti bylo stále možné, avšak pouze po předchozí domluvě. Stejně tak tomu bylo i u osobních jednání. Dalším opatřením byla také možnost zaslat různé žádosti e-mailem bez zaručeného elektronického podpisu.

Opatření se dotknula také úředních hodin úřadů. Provoz úřadů byl omezen na dva dny v týdnu, a to maximálně po dobu pěti úředních hodin na jeden den.

2.2.2 Druhý nouzový stav

Provoz ÚP ČR byl za druhého nouzového stavu totožný s provozem za NS prvního. Úřední hodiny byly omezeny na dva dny v týdnu po pěti hodinách, v ostatní dny bylo možné pobočky ÚP ČR navštívit pouze na objednání. Veřejnosti bylo doporučováno podávat žádosti a komunikovat především elektronicky. Pro zjednodušení vyplňování žádostí začal ÚP ČR zveřejňovat na svých webových stránkách a také sociální síti Facebook video návody. V těchto návodech se lidé mohou dozvědět vše o vyplňování žádostí na určité dávky, ale také podmínky pro nárok na dávku a další potřebné informace.

2.3 Opatření vybraných dávek v souvislosti s krizí a NS

S ohledem na současnou situaci došlo k několika mimořádným úpravám v oblasti vybraných sociálních dávek s cílem snížit kontakt osob se zaměstnavateli, ÚP ČR či jinými institucemi.

2.3.1 První nouzový stav

První velkou úpravou bylo zrušení povinnosti dokládat příjmy a náklady na bydlení pro následující sociální dávky:

- příspěvek na bydlení,
- přídavek na dítě,
- příspěvek na péči.

Úprava se týkala 2. čtvrtletí roku 2020. ÚP ČR chce v tuto chvíli primárně vycházet z podkladů o příjmech a nákladech na bydlení, které klienti doložili již v 1. čtvrtletí – tedy nejpozději v březnu 2020. A protože klienti dokládají příjmy, náklady na bydlení a jiné rozhodující skutečnosti „zpětně“ za předcházející kalendářní čtvrtletí, jedná se tak o příjmy a náklady ze 4. čtvrtletí 2019. Výše uvedených dávek se nemění. Hovoříme o prolongaci neboli tzv. překlopení dávek.

Zvláštní úprava platí pouze v situaci, kdy pro klienta mělo dojít ke zvýšení zmíněných dávek z důvodu snížení příjmů nebo zvýšení nákladů na bydlení. Jestliže klient tuto skutečnost doloží později během 2. čtvrtletí, k vyhodnocení nároku na požadovanou výši dávky dojde teprve od měsíce, ve kterém klient doloží potřebné podklady. Pokud je nárok vyhodnocen kladně, klientovi jsou vyplaceny případné doplatky za všechny měsíce 2. čtvrtletí 2020. Stejně tak tomu je i v případě, pokud příjemce dávky doložil podklady ke zvýšení dávky po 2. čtvrtletí 2020.

Není možné, aby na uvedených dávkách vznikly přeplatky, protože ke zvýšení příjmů nebo snížení nákladů se díky zvláštní úpravě nebude při přehodnocování nároku na dávku přihlížet. Osoby, které nedoloží své příjmy a náklady během 2. čtvrtletí 2020, k jejich doložení nejsou vyzývány.

Povinnost doložit změny v dalších rozhodných skutečnostech (jako např. prodloužení nájemní smlouvy) ovšem zůstává stejná. Doložení rozhodných podkladů lze učinit i elektronicky bez ověřeného podpisu.

Další opatření vzniklé ve spojitosti s NS se týká životního minima a jeho výše. Dle nařízení vlády č. 61/2020 Sb., účinného od 1. dubna 2020, se nebude přehodnocovat výše životního minima rodiny.

Příspěvek na bydlení

Jak již bylo zmíněno, výše tohoto příspěvku závisela v 2. čtvrtletí 2020 na podkladech doložených v 1. čtvrtletí 2020.

V případě, pokud v 1. čtvrtletí 2020 došlo ke snížení příjmů nebo zvýšení nákladů na bydlení, tato skutečnost může být doložena později. Dojde-li ke zvýšení dávky, rozdíl bude v nejbližší výplatě dávky doplacen. Za zvýšení nákladů se považuje také uhrazení nedoplatků z vyúčtování služeb, energie nebo jiných nákladů spojených s bydlením, pokud tyto nedoplatky byly uhrazeny v 1. čtvrtletí 2020.

Pro příjemce dávek, kteří měli v 2. čtvrtletí 2020 povinnost doložit nové vyúčtování nákladů na bydlení, byla prominuta lhůta v délce 12 + 4 měsíců od posledního dodaného vyúčtování. Zjednodušeně řečeno tedy tyto klienti mohou vyúčtování dodat až ve 3. čtvrtletí 2020.

Uvedení těchto změn do praxe si ukážeme na následujícím příkladě:

Petr je od roku 2019 příjemcem příspěvku na bydlení. Na konci roku 2019 dodal ÚP ČR podklady k přehodnocení nároku na příspěvek na bydlení. ÚP ČR stanovilo Petrovi výši dávky pro 1. čtvrtletí roku 2020 v hodnotě 6 000 Kč. Majitel bytu, ve kterém Petr žije jako nájemce, v lednu 2020 zvýšil nájemné. Petrovi se takto zvýšily náklady na bydlení. Petr kvůli opatřením spojeným s koronavirem a nouzovým stavem neposkytnul ÚP ČR do března 2020 rozhodující skutečnosti – tedy výši příjmů a nákladů na bydlení – pro přehodnocení nároku na dávku do dalšího čtvrtletí. Novou výši nákladů na bydlení Petr až do června nedoloží, za duben a květen tedy stále pobírá příspěvek 6 000 Kč. V červnu, kdy Petr podklady pro přehodnocení výše dávky konečně doložil, mu byla stanovena nová výše dávky v hodnotě 6 200 Kč. Tuto výši dávky měl Petr za normálních okolností pobírat i v dubnu a květnu. Zpětně mu tak bylo vyplaceno dohromady 400 Kč, které v předchozích dvou měsících nedostal, ačkoliv na ně měl nárok.

Přídavek na dítě

Obdobně jako u příspěvku na bydlení i zde dochází k překlopení dávek z 1. čtvrtletí 2020 do 2. čtvrtletí 2020.

V případě, kdy osoba doloží podklady o snížení, ale i zvýšení příjmu rodiny v průběhu 1. čtvrtletí, ke změně nároku či výše dávky nedochází. Částka, o kterou se příjem změnil, nehraje v tomto případě žádnou roli.

Příjemce dávek může doložit příjem získaný v 1. čtvrtletí 2020, vlivem kterého by tomuto příjemci náležel nárok na přídavek na dítě ve zvýšené výměře, příjemci bude tento nárok poskytnut. Konkrétněji se jedná o příjem z výdělečné činnosti. Doložením tohoto nového příjmu však nesmělo dojít k překročení tehdejší hranice 2,7násobku životního minima. Došlo by totiž k zániku nároku na přídavek. V takovém případě se na nový příjem nehledí a dávka je nadále vyplácena ve 2. čtvrtletí v základní výměře.

Pokud však příjemce splňuje podmínky pro přídavek na dítě ve zvýšené míře pro 2. čtvrtletí 2020, pak je-li tato skutečnost doložena, může příjemce obdobně jako u příspěvku na bydlení zpětně získat doplatek dávky a dávka je mu zvýšena.

Následující příklady demonstrují tato mimořádná opatření:

- 1. Rodina Novotných pobírá přídavek na svoji pětiletou dceru, Lenku, ve výši základní výměry. Základní výměra pro děti do 6 let je v současné situaci 500 Kč. Oba rodiče jsou nezaměstnaní. V únoru 2020 se podaří jednomu z rodičů najít zaměstnání a stává se výdělečně činným. Rodina však tuto skutečnost doloží až v červnu 2020. V dubnu a v květnu tedy stále pobírá přídavek na dítě v základní výměře, tj. 500 Kč. Po doložení podkladů o novém příjmu získává rodina nárok na přídavek na dítě ve zvýšené míře – pro dítě do 6 let se jedná o 800 Kč. Dávka je pro rodinu zvýšena, navíc získávají rozdíl ve výši 300 Kč za každý předešlý měsíc tohoto čtvrtletí, ve kterém by na dávku ve zvýšené míře měli nárok. Dohromady za duben a květen je jim tedy doplaceno 600 Kč.*
- 2. Samoživitelka Klára má devítiletého syna Jana, na kterého pobírá přídavek na dítě v základní výměře. Částka přídatku v základní výměře pro děti od 6 do 15 let činí 610 Kč. V dubnu 2020 se Klára nechá zaměstnat v místní společnosti. Vzniká jí tak příjem z výdělečné činnosti ve výši 12 000 Kč, který ve stejný měsíc doloží ÚP ČR. Protože má příjem ze zaměstnání, mohla by mít nárok na přídavek ve*

*zvýšené míře. Tento příjem však přesahuje 2,7násobek životního minima (životní minimum od dubna 2020 je 3 860 Kč * 2,7 = 10 422 Kč). Jelikož Klára překročila hranici pro nárok na přídavek na dítě, na tento příjem se ve 2. čtvrtletí nebude brát ohled. Kláře tak po dobu 2. čtvrtletí zůstává nárok na přídavek v základní výměře.*

Je nutné podotknout, že podmínky pro přídavek na dítě a jeho výši se na základě návrhu Ministerstva práce a sociálních věcí 1.7.2020 – tedy ve třetím čtvrtletí – budou měnit. Původně měly nové podmínky být platné již od 1.4.2020. Více o těchto změnách je možné nalézt v teoretické části této práce.

Příspěvek na péči

V případě, kdy rodině nebo oprávněné osobě náleží zvýšení příspěvku na péči (jejich příjem je nižší než dvojnásobek životního minima, případně pečují o dítě ve věku od 4 do 7 let spadajícího do III. či IV. stupně závislosti), zachovává se toto zvýšení i v případě, kdy oprávněná osoba doloží, že příjem rodiny se zvýšil nad stanovenou hranici. To platí i v případě, pokud jsou tyto příjmy doloženy v průběhu 1. čtvrtletí 2020.

2.3.2 Druhý nouzový stav

Ve druhém NS dochází k prolongaci dávek dokonce dvakrát. K první prolongaci dávek dochází ve 4. čtvrtletí 2020.

S účinností od 30. října 2020 byl přijat zákon č. 437/2020 Sb., který opět v souvislosti s nouzovým stavem upravuje oblast dávek státní sociální podpory a příspěvku na péči. Změny jsou podobné úpravám z prvního NS. Stejně jako na jaře je i nyní cílem redukovat kontakt mezi osobami na minimum. Úpravy zákon se týkají stejných oblastí jako při prvním NS, tedy:

- příspěvku na bydlení,
- přídavku na dítě,
- příspěvku pro péči.

Pro všechny výše uvedené dávky zákon zrušil ve 4. čtvrtletí roku 2020 povinnost dokládat rozhodné příjmy, náklady na bydlení a další rozhodující skutečnosti, dle kterých je vyměřen nárok na tyto dávky a jejich výši. Dochází tak k podobné prolongaci

(překlopení) dávek jako při jarním NS. ÚP ČR vychází z údajů, které příjemci dávek doložili za předchozí čtvrtletí nejpozději k poslednímu dni 3. čtvrtletí. Jedná se tedy o příjmy, náklady na bydlení a další rozhodné skutečnosti za 2. čtvrtletí.

Příjemci dávek nemusí do 8 dnů písemně ohlašovat změny rozhodných skutečností spojených s jejich nárokem na danou sociální dávku. Dávky, které byly vyplaceny bez přehodnocení nároku a výše, nebudou v budoucích obdobích zpětně přehodnocovány.

Druhá prolongace dávek nastává v 2. čtvrtletí 2021. Během této prolongace jsou ovlivněny stejné dávky jako za předchozí prolongace, přičemž konkrétní opatření jsou totožné. Příjemci dávek proto znovu nemusí hlásit žádné změny ani poskytovat skutečnosti z 1. čtvrtletí k přehodnocení nároku na dávku. Výše jejich dávek bude stejná jako výše těchto dávek v březnu 2021. Výjimkou jsou případy, kdy oprávněná osoba zemře. V takových případech se dávky vyplátí naposledy v měsíci, kdy došlo k úmrtí.

Je nutné podotknout, že ačkoliv NS trval přes celé 1. čtvrtletí 2021, k prolongaci dávek v tomto čtvrtletí nedošlo. Kdyby k prolongaci tehdy došlo, nárok a výše dávek pro 1. čtvrtletí by musela být posuzována ze 3. čtvrtletí 2020. Spousta těchto rozhodujících skutečností by se tak mohla lišit a údaje by nadále dostatečně nereflektovali skutečnost. Proto je potřeba, aby mezi prolongacemi bylo období, ve kterém žadatelé o dávky dokládají nové rozhodující skutečnosti. V opačném případě by se totiž mohlo stát, že někteří žadatelé dostávají menší dávku, než na kterou by měli nárok, anebo naopak vyšší.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení bude ve 4. čtvrtletí vyplácen ve stejné výši jako byl vyplácen za měsíc září 2020. Příjemci nemají povinnost písemně ohlásit příslušným pobočkám ÚP ČR změny v rozhodných skutečnostech pro trvání nároku na dávku a jejich výši, a to bez ohledu na změnu těchto skutečností. To znamená, že i v případě, kdy by příjemce dávky již nadále neměl na dávku nárok, může tuto dávku ve 4. čtvrtletí dále pobírat.

Pokud příjemce dávky doložil rozhodné skutečnosti v období od 1. do 30. října, tzn. ve 4. čtvrtletí před účinností nového zákona, nárok na příspěvek na bydlení je stanoven právě podle těchto skutečností. V takové situaci příjemce dávky dokládá skutečnosti (příjmy, náklady) za 3. čtvrtletí. Těmto příjemcům dávky také vzniká povinnost písemně ohlásit pobočce ÚP ČR do osmi dnů veškeré změny v rozhodných skutečnostech potřebných pro nárok na příspěvek, a to bez ohledu na to, kdy ke změnám těchto skutečností dojde. Výše

příspěvku se tedy v některých případech může za 4. čtvrtletí změnit. Může se také stát, že příspěvek na bydlení ve 4. čtvrtletí bude v jiné výši, než v jaké byl vyplacen za září 2020, dokonce může dojít i k jejímu odejmutí.

Pokud klienti doloží rozhodné skutečnosti po dni účinnosti zákona (tj. po 30. říjnu 2020), na tyto skutečnosti se nijak nepřihlíží. Postupuje se tak, jako by skutečnosti doloženy nebyly a nárok na příspěvek na bydlení spolu s výší zůstává stejný jako byl v září 2020. Stejně se postupuje i v případě, pokud do dne účinnosti zákona byly doloženy skutečnosti pouze částečně (např. příjemce doloží rozhodný příjem, ale nedoloží vyúčtování nákladů).

Ve 2. čtvrtletí 2021 je prolongace obdobná. Novinkou je pouze „ošetření“ dávky v případě, kdy příjemce dávek v průběhu období zemře. V takovém případě je dávka vyplácena naposledy za měsíc, ve kterém došlo k úmrtí.

Přídavek na dítě

Obdobně jako u příspěvku na bydlení se i u přídavku na dítě vychází z rozhodných skutečností (v případě této dávky především příjmů) doložených pro výplatu dávky za září 2020 – tedy rozhodných skutečností za 2. čtvrtletí roku 2020.

Princip přídavku na dítě po úpravě zákona je totožný s principem u příspěvku na bydlení. Příjemce dávky nemá povinnost písemně ohlašovat změny rozhodných skutečností ÚP ČR. Nárok a výše příspěvku včetně druhu výměry zůstávají stejné jako byly v září 2020 bez ohledu na jakékoliv změny posuzovaných skutečností. Stejně je tomu i v případě, pokud příjemce dávky doložil pouze část potřebných podkladů.

Těm příjemci, kteří rozhodné skutečnosti doložili již ve 4. čtvrtletí před účinností zákona, je stanoven nárok a výše příspěvku podle těchto doložených skutečností a vzniká jim povinnost ohlašovat veškeré změny týkající se nároku na příspěvek v průběhu tohoto čtvrtletí. U těchto příjemců může na základě doložených změn dojít ke změně výše příspěvku, druhu výměry, nebo dokonce ke ztrátě nároku na příspěvek.

Stejně jako u příspěvku na bydlení i zde se k veškerým rozhodujícím podkladům doloženým po účinnosti zákona nepřihlíží.

Během druhé prolongace jsou tato opatření obdobná. Mimo nové opatření v zákoně týkající se úmrtí osob v tomto období zde však přibývá i případ, kdy osoba pobírající tuto

dávku dovrší věku 26 let, čímž skončí nezaopatřenost dítěte. I v takovém případě bude dávka naposledy vyplácena v měsíci, kdy k této události došlo.

Zvýšení příspěvku na péči

Zde je postupováno úplně stejně jako za prvního NS – osobám, kterým k září 2020 náleželo zvýšení příspěvku na péči, bude toto zvýšení náležet i ve 4. čtvrtletí 2020 bez ohledu na to, zda tyto osoby doložily rozhodný příjem ve 3. čtvrtletí 2020. Příspěvek na péči ve 4. čtvrtletí 2020 zůstává stejný i v případě, pokud by osoba skutečnosti doložila a na základě jejich přehodnocení neměla na výplatu zvýšení příspěvku na péči nárok.

Opatření zůstávají totožné i během prolongace ve 2. čtvrtletí 2021.

2.4 Případové studie

Následující kapitola obsahuje několik případových studií, na kterých je názorně demonstrován vliv opatření zavedených v rámci NS na vybrané sociální dávky.

Ačkoliv jsou podklady pro tyto studie reálné případy a situace, veškeré osobní informace a jiné údaje, jež by mohli sloužit k identifikaci osob v těchto případech, byly pro ochranu soukromí a osobních informací zaměněny za údaje fiktivní. Taktéž některé částky byly pro jednoduchost při výpočtech pozměněny.

2.4.1 Příspěvek na bydlení

1. První případová studie

Tricetiletá Lenka se v říjnu roku 2019 přestěhovala do malého bytu na pokraji Jihlavy. V současné době nemá zaměstnání, a tudíž je její příjem nulový. Pobírá tedy částku životního minima pro jednotlivce. Tato částka v jejím případě činí 3 410 Kč.

Lenka žije sama. Nájemné za měsíc říjen, listopad a prosinec pravděpodobně platí z úspor. V lednu roku 2020 se rozhodne požádat o příspěvek na bydlení.

1. čtvrtletí 2020

Při posouzení nároku na příspěvek na bydlení hledí ÚP ČR na měsíční průměrný příjem a náklady na bydlení v předcházejícím čtvrtletí. Zatímco Lenčiny příjmy jsou nulové, její náklady na bydlení – skládající se z nájemného, elektřiny a plynu – vypadají následovně:

Tabulka 15 - Příspěvek na bydlení - 1. PS – náklady Lenky za 4. čtvrtletí 2019

Měsíc čtvrtletí	Nájemné (Kč)	Elektřina (Kč)	Plyn (Kč)	Celkem (Kč)
Říjen 2019	11 500	1 400	100	13 000
Listopad 2019	11 500	1 400	100	13 000
Prosinec 2019	11 500	1 400	100	13 000

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Z teoretické části víme, že aby Lenka měla nárok na příspěvek, musí být její náklady na bydlení vyšší než 30 % jejího čistého příjmu za měsíc. Lenka tuto podmínku jednoznačně splňuje, protože její příjem je nulový.

Těchto 30 % z čistého příjmu musí také být také nižší než částka normativních nákladů na bydlení. Normativní náklady na bydlení jsou náklady dané zákonem, přičemž se odvíjí od počtu obyvatel v obci k 1. lednu roku předcházejícího právě tomu roku, ve kterém je nárok na příspěvek posuzován. Obec Jihlava měla ke dni 1.1.2019 až 50 845 obyvatel. Protože Lenka žádá o příspěvek v roce 2020, používá ÚP ČR údaje z tabulky normativních nákladů za rok 2020:

Tabulka 16 - Normativní náklady pro nájemní byty 2020 – 1. PS

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
1	8 577 Kč	6 821 Kč	6 502 Kč	5 548 Kč	5 374 Kč
2	11 929 Kč	9 525 Kč	9 089 Kč	7 783 Kč	7 545 Kč
3	15 953 Kč	12 810 Kč	12 239 Kč	10 531 Kč	10 220 Kč
4 a více	19 617 Kč	15 827 Kč	15 138 Kč	13 079 Kč	12 703 Kč

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 26 (vlastní zpracování)

V tabulce je zvýrazněna částka 6 502 Kč. Právě tuto částku totiž ÚP ČR v případě Lenky použije ke zkoumání nároku na příspěvek a zjištění jeho výše. Čistý příjem Lenky je nulový, 30 % z tohoto příjmu tedy v žádném případě nepřesahuje výši normativních nákladů.

Výše příspěvku je následně vypočítána jako rozdíl normativních nákladů na bydlení a čistým příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30. Protože je příjem Lenky nižší

než životní minimum, dosazuje se do výpočtu místo příjmů částka životního minima. Výpočet tedy vypadá takto:

$$\text{Normativní náklady} - (\text{Životní minimum} \times \text{Koeficient } 0,30) = \text{Výše dávky}$$

$$6\,502 - (3\,410 \times 0,30) = 5\,479$$

Z výpočtu vychází, že Lenka bude mít v 1. čtvrtletí roku 2020 (tedy v období od ledna do března) nárok na příspěvek ve výši 5 479 Kč.

2. čtvrtletí 2020

V březnu je vyhlášen NS a s ním také opatření týkající se vybraných sociálních dávek. Mimo tuto skutečnost se také v dubnu 2020 zvyšuje výše životního minima. Nové životní minimum pro jednotlivce činí 3 860 Kč.

Kdyby nedošlo k vyhlášení opatření, Lenka by měla povinnost žádat o prodloužení příspěvku na bydlení. Musela by tedy dokládat rozhodné skutečnosti za předchozí čtvrtletí a ÚP ČR by nárok na dávku na základě těchto dodaných skutečností přehodnotil. Místo toho se však její nárok na dávku odvíjí na základě doložených rozhodných skutečností za minulé čtvrtletí. Dochází zde k prolongaci dávek. Lenka tak i nadále v průběhu 2. čtvrtletí (od dubna do června) pobírá příspěvek ve stejné výši jako v 1. čtvrtletí. Nemusí přitom dokládat či znovu prokazovat nárok na tento příspěvek.

Výši jejího příspěvku ve 2. čtvrtletí neovlivňuje ani nová částka životního minima. Pokud by nedošlo k NS a prolongaci dávek, pak za předpokladu, že se Lenčiny rozhodné skutečnosti (příjmy, náklady) nijak nezměnili, nová výše životního minima by se promítla ve výpočtu a následně i na výši jejího příspěvku, který by byl o něco nižší. Přesvědčit se o tom můžeme v nadcházejícím čtvrtletí.

3. čtvrtletí 2020

V tomto čtvrtletí dále neplatí NS a opatření s nimi spojené. Lenka tedy musí na příslušné pobočce ÚP ČR doložit rozhodné skutečnosti za minulé čtvrtletí. V situaci Lenky se nic nezměnilo – náklady na bydlení stále činí celkem 13 000 Kč za měsíc, zatímco její příjmy jsou nulové. Na příspěvek tedy i nadále má nárok, výše se však od předchozích dvou čtvrtletí vlivem změny životního minima liší:

Normativní náklady – (Životní minimum × Koeficient 0,30) = Výše dávky

$$6\,502 - (3\,860 \times 0,30) = 5\,344 \text{ Kč}$$

Výše příspěvku na bydlení pro 3. čtvrtletí (od července do září) nově činí 5 344 Kč.

4. čtvrtletí 2020

V říjnu 2020 je znovu vyhlášen NS, přičemž o cca 3 týdny později vyhláší ÚP ČR opatření týkající se vybraných sociálních dávek. Mezi tyto dávky patří i příspěvek na bydlení. Znovu zde dochází k prolongaci dávek – ovšem pouze v případě, pokud příjemce dávek do 30. října již nedoložil rozhodné skutečnosti za minulé čtvrtletí. V případě Lenky tomu tak nebylo, tudíž je výše jejího příspěvku po dobu celého 4. čtvrtletí totožná s výší příspěvku v minulém čtvrtletí.

Lenčiny vynaložené náklady na bydlení se v říjnu drasticky snížily. Protože ale tyto změny před vyhlášením nových opatření ÚP ČR nenahlásila, výše jejího příspěvku zůstává po zbytek roku stejná.

1. čtvrtletí 2021

V lednu má Lenka povinnost opět předložit podklady pro přezkoumání nároku na dávku. Jak je tedy zřejmé, v tomto čtvrtletí nedochází k žádné prolongaci dávek či obdobnému opatření, ačkoliv je stále vyhlášen NS. Lence se stále nepodařilo najít si zaměstnání, její příjmy tak zůstávají stejné. Její náklady jsou následující:

Tabulka 17 - Příspěvek na bydlení – 1. PS – náklady Lenky za 4. čtvrtletí 2020

Měsíc čtvrtletí	Nájemné (Kč)	Celkem (Kč)
Říjen 2020	5 344	5 344
Listopad 2020	5 344	5 344
Prosinec 2020	5 344	5 344

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Lenčiny celkové náklady na bydlení za jeden měsíc činí 5 344 Kč. K 1.1.2020 měla obec Jihlava 51 216 obyvatel. Normativní náklady na základě této tabulky tedy činí 6 637 Kč:

Tabulka 18 - Normativní náklady pro nájemní byty 2021 – 1. PS

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
1	8 775 Kč	6 965 Kč	6 637 Kč	5 653 Kč	5 476 Kč
2	12 205 Kč	9 729 Kč	9 279 Kč	7 934 Kč	7 689 Kč
3	16 337 Kč	13 099 Kč	12 511 Kč	10 752 Kč	10 432 Kč
4 a více	20 077 Kč	16 172 Kč	15 463 Kč	13 341 Kč	12 955 Kč

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 26 (vlastní zpracování)

Protože skutečné náklady na bydlení jsou v tomto případě nižší než náklady normativní, pro výpočet výše dávky jsou použity náklady skutečné. A protože jsou Lenčiny příjmy stále nulové, místo rozhodných příjmů je pro výpočet výše dávky použito životní minimum. Výpočet vypadá takto:

$$\text{Skutečné náklady} - (\text{Životní minimum} \times \text{Koeficient } 0,30) = \text{Výše dávky}$$

$$5\,344 - (3\,860 \times 0,30) = 4\,186$$

Lenka tedy v prvním čtvrtletí roku 2021 pobírá příspěvek na bydlení ve výši 4 186 Kč.

2. čtvrtletí 2021

Ve druhém čtvrtletí 2021 dochází k další prolongaci dávek. Lenka tak nebude muset dokládat žádné rozhodující skutečnosti a její příspěvek se bude odvíjet od údajů z posledního čtvrtletí roku 2020. Výše příspěvku bude tudíž totožná s výší příspěvku v minulém čtvrtletí.

2. Druhá případová studie

Na základě informací v předchozí studii můžeme konstatovat, že Lenka by bez ohledu na opatření měla na příspěvek nárok, protože vždy splnila podmínky potřebné pro dávku.

Následující případ poukazuje na situaci, kdy příjemci dávek neposkytovaly některé rozhodující skutečnosti včas, přičemž nebýt NS a s ním spojených opatření, neměly by tyto osoby na příspěvek v některých obdobích nárok.

Aneta a Pavel Dvořákoví žijí v pronájmu malého bytu v Jihlavě spolu se svými dvěma dětmi, Simonou a Davidem. Anetě je 23 let a v současné době nepracuje. Pavel je o dva roky mladší a na počátku této PS je zaměstnán. Zhruba v polovině roku 2019 začala rodina pobírat příspěvek na bydlení, přičemž tento příspěvek chtějí pobírat i nadále.

1. čtvrtletí 2020

Je leden 2020 a Pavel jde na ÚP ČR doložit rozhodné podklady pro přehodnocení nároku na příspěvek. Následující tabulka zobrazuje údaje o členech rodiny relevantní pro stanovení nároku a výše příspěvku:

Tabulka 19 - Příspěvek na bydlení - 2. PS – životní minimum a příjem Dvořáků v 4. čtvrtletí 2019

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Aneta Dvořáková	23	3 140 Kč	0 Kč
Pavel Dvořák	21	2 830 Kč	7 600 Kč
Simona Dvořáková	4	1 740 Kč	800 Kč
David Dvořák	2	1 740 Kč	800 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Z tabulky můžeme vyvodit tyto závěry:

- Simona a David mají nárok na přídavek, protože příjem rodiny nepřesahuje 2,7násobek životního minima této rodiny. Tento přídavek mohou pobírat ve zvýšené výměře, protože jeden z rodičů je výdělečně činný.
- Ačkoliv o příspěvek žádá Pavel, první dospělou osobou v domácnosti je Aneta, protože je nejstarší. Anetě tak jako první dospělé náleží životní minimum v částce 3 140 Kč. Pavel jako druhá dospělá osoba má nárok na životní minimum ve výši 2 830 Kč.

Průměrný měsíční příjem rodiny činí 9 200 Kč. Celkové životní minimum rodiny činí 9 450 Kč. Rodina každý měsíc platí nájemné ve výši 8 666 Kč.

Tabulka 20 - Normativní náklady pro nájemní byty 2020 – 2. PS

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
1	8 577 Kč	6 821 Kč	6 502 Kč	5 548 Kč	5 374 Kč
2	11 929 Kč	9 525 Kč	9 089 Kč	7 783 Kč	7 545 Kč
3	15 953 Kč	12 810 Kč	12 239 Kč	10 531 Kč	10 220 Kč
4 a více	19 617 Kč	15 827 Kč	15 138 Kč	13 079 Kč	12 703 Kč

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 26 (vlastní zpracování)

Obec k lednu 2019 měla 50 845 obyvatel. Normativní náklady, podle kterých bude pro rodinu Dvořáků vyhodnocen nárok na příspěvek, činí 15 138 Kč.

Aby Dvořákovi měli nárok na příspěvek, musí jejich náklady na bydlení být vyšší než 30 % jejich příjmů a zároveň být nižší než jejich normativní náklady. 30 % z 9 200 Kč činí 2 760 Kč, zatímco náklady na bydlení rodiny jsou ve výši až 8 600 Kč. Rodina tedy nárok na dávku rozhodně má.

Výše dávky se vypočítá následovně:

$$\text{Skutečné náklady} - (\text{Životní minimum} \times \text{Koeficient } 0,30) = \text{Výše dávky}$$

$$8\,600 - (9\,450 \times 0,30) = 5\,765$$

Dvořákovi po dobu 1. čtvrtletí budou pobírat příspěvek na bydlení v hodnotě 5 765 Kč.

Pavel coby žadatel o dávku musí do 30.6. doložit nájemní smlouvu za období únor - červen, aby i nadále měla na příspěvek nárok. Smlouvu ale nedoložila a hrozí jí odejmutí příspěvku na bydlení.

2. čtvrtletí 2020

Situace zůstává stejná až do dubna. Je vyhlášen NS a opatření spojené s ním, jež se dotýkají i vybraných dávek.

V dubnu Pavel opět žádá o prodloužení příspěvku. Ačkoliv nájemní smlouvu stále nedoložila, kvůli výše zmíněným opatřením se lhůta pro jejich doložení prodlužuje. Pavel

tedy i přesto, že mu chybí rozhodující podklad, dále může ve 2. čtvrtletí příspěvek pobírat, a to ve stejné výši jako ve čtvrtletí předcházejícím.

3. čtvrtletí 2020

Ve 3. čtvrtletí podává Pavel znovu žádost o příspěvek, přičemž poskytne ÚP ČR i skutečnosti potřebné pro vyhodnocení nároku – tedy údaje o příjmech a nákladech za předcházející čtvrtletí.

U Dvořáků došlo k několika změnám týkajícím se jejich finanční situace. Mimo tuto skutečnost také v dubnu 2020 došlo ke zvýšení životního minima. Tato tabulka ukazuje zobrazuje tyto změny:

Tabulka 21 - Příspěvek na bydlení – 2. PS – životní minimum a příjem Dvořáků ve 2. čtvrtletí 2020

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Aneta Dvořáková	23	3 550 Kč	0 Kč
Pavel Dvořák	22	3 200 Kč	10 000 Kč
Simona Dvořáková	4	1 970 Kč	500 Kč
David Dvořák	2	1 970 Kč	500 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Můžeme si všimnout, že ačkoliv se příjem Pavla zvýšil, příjem Simony a Davida se snížil. Důvodem je pravděpodobně odchod Pavla ze zaměstnání. To by totiž způsobilo ztrátu nároku na přídavek na dítě ve zvýšené výměře a rodina by tak pobírala tuto dávku pouze ve výměře základní. V takovém případě musí Pavlův příjem plynout z jiných činností než výdělečných.

Průměrný měsíční příjem rodiny za 2. čtvrtletí činil 11 000 Kč. Průměrné měsíční náklady na bydlení činily 13 456,67 Kč. Rodině tedy stále na dávku nárok náleží. Počet obyvatel v obci Jihlava k 1. lednu 2020 byl 51 216, stejné tak zůstávají i normativní náklady. Výpočet se ale trochu liší, protože průměrný měsíční příjem rodiny je vyšší než jejich životní minimum. Do výpočtu se tedy dosazuje skutečný měsíční příjem:

$$\text{Skutečné náklady} - (\text{Skutečný měsíční příjem} \times \text{Koeficient } 0,30) = \text{Výše dávky}$$

$$13\,456,67 - (11\,000 \times 0,30) = 10\,157$$

Dvořákoví mají ve 3. čtvrtletí nárok na příspěvek v hodnotě až 10 157 Kč. Oproti minulému čtvrtletí se jedná o téměř dvojnásobnou částku.

4. čtvrtletí 2020

Ve 4. čtvrtletí opět dochází k prolongaci dávek, nárok na dávku a její výše tedy zůstává stejná jako v minulém čtvrtletí.

1. čtvrtletí 2021

V 1. čtvrtletí 2021 se dávky neprolongují, a tak musí Pavel doložit potřebné rozhodné skutečnosti k přehodnocení nároku na dávku. Situace životního minima a příjmů Dvořákových je v tomto čtvrtletí následovná:

Tabulka 22 - Příspěvek na bydlení – 2. PS – životní minimum a příjem Dvořáků v 4. čtvrtletí 2020

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Aneta Dvořáková	24	3 550 Kč	0 Kč
Pavel Dvořák	22	3 200 Kč	6 800 Kč
Simona Dvořáková	5	1 970 Kč	500 Kč
David Dvořák	3	1 970 Kč	500 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Zde si můžeme všimnout, že příjmy Pavla se znovu snížili. Tyto příjmy však stejně jako ve 3. čtvrtletí 2020 již nevyplývají z výdělečné činnosti, tudíž pobírá Simona a David přídavek pouze v základní výměře.

Dvořákoví dokládají za předchozí čtvrtletí tyto vynaložené náklady:

Tabulka 23 - Příspěvek na bydlení – 1. PS – náklady Dvořáků za 4. čtvrtletí 2020

Měsíc čtvrtletí	Nájemné (Kč)	Plyn (Kč)	Elektřina (Kč)	Voda (Kč)	Celkem (Kč)
Říjen 2020	13 500	1 500	2 000	2 400	19 400
Listopad 2020	13 500	1 500	2 000	2 400	19 400
Prosinec 2020	13 500	1 500	2 000	2 400	19 400

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Průměrný měsíční příjem rodiny činí 7 800 Kč měsíčně. Životní minimum rodiny činí 10 690 Kč. Průměrné náklady na bydlení činí 19 400 Kč měsíčně. Příjem je nižší než životní minimum, pro výpočet se tedy využívá částka celkového životního minima rodiny.

30 % z rozhodného příjmu rodiny je 2 340 Kč. Normativní náklady na bydlení pro obec Jihlava jsou stejné jako v předchozích čtvrtletích, tedy 15 463 Kč. Náklady na bydlení převyšují 30 % z příjmu rodiny – tedy částku 2 340 Kč. Zároveň je tato částka nižší než normativní náklady stanovené pro obec Jihlava (počet obyvatel k 1.1.2020 je 51 216):

Tabulka 24 - Normativní náklady pro nájemní byty 2021 – 2. PS

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100 000	50 000 – 99 999	10 000 – 49 999	do 9 999
1	8 775 Kč	6 965 Kč	6 637 Kč	5 653 Kč	5 476 Kč
2	12 205 Kč	9 729 Kč	9 279 Kč	7 934 Kč	7 689 Kč
3	16 337 Kč	13 099 Kč	12 511 Kč	10 752 Kč	10 432 Kč
4 a více	20 077 Kč	16 172 Kč	15 463 Kč	13 341 Kč	12 955 Kč

Zdroj: Zákon 117/1995 Sb., § 26 (vlastní zpracování)

Samotné náklady na bydlení jsou ale vyšší než náklady normativní. Do výpočtu proto dosazujeme náklady normativní.

Výše příspěvku na bydlení se vypočítá jako:

$$\text{Normativní náklady} - (\text{Životní minimum} \times \text{Koeficient } 0,30) = \text{Výše dávky}$$

$$15\,463 - (10\,690 \times 0,30) = 12\,256$$

Dvořákovi mají po dobu celého 1. čtvrtletí 2021 nárok na příspěvek na bydlení ve výši 12 256 Kč.

2. čtvrtletí 2021

Ve druhém čtvrtletí bude opět docházet k prolongaci dávek. Dvořákovi tedy budou mít nárok na příspěvek ve stejné výši jako v předchozím čtvrtletí, a to bez ohledu na jakékoliv změny rozhodných skutečností.

2.4.2 Přídavek na dítě

1. První případová studie

Katka Svobodová je samoživitelka, která žije se dvěma dětmi – dvanáctiletou Viktorií a desetiletým Petrem. Od roku 2019 pobírají obě děti přídavek na dítě. Přídavek na dítě je posuzován pro každé dítě individuálně bez ohledu na to, pokud jsou rozhodující skutečnosti pro všechny děti v domácnosti totožné. V této studii se tedy budeme soustředit pouze na Petra.

1. čtvrtletí 2020

Následující tabulka zobrazuje údaje potřebné pro posouzení nároku na dávku (tedy příjmy a životní minimum členů domácnosti) za 4. čtvrtletí roku 2019:

Tabulka 25 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 4. čtvrtletí 2019

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Katka Svobodová	31	3 140 Kč	12 416 Kč
Viktorie Svobodová	12	2 140 Kč	2 000 Kč
Petr Svoboda	10	2 140 Kč	2 000 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Z tabulky můžeme na základě příjmů odvodit, že Katka je osobou výdělečně činnou. Dále můžeme říci, že obě děti pobírají přídavek ve zvýšené výměře – tedy ve výši 910 Kč. Není zřejmé, jaké další příjmy děti mají. Mohlo by se jednat např. o jinou dávku. Pro účely této studie však není potřeba původ těchto příjmů znát.

Průměrný příjem rodiny za předchozí čtvrtletí činí 16 416 Kč. Celkové životní minimum rodiny činí 7 420 Kč.

Z teoretické části víme, že nárok na přídavek má oprávněná osoba v případě, kdy průměrný příjem za rozhodné období nepřevyšuje součin životního minima rodiny a koeficientu 2,70. Výpočet by tedy vypadal takto:

*Životní minimum rodiny * koeficient 2,70 = hranice pro nárok na příspěvek*

$$7\,420 * 2,70 = 20\,034$$

Průměrný příjem nepřesahuje hranici pro nárok na příspěvek. Petrovi tedy tento nárok náleží. A protože Katka je výdělečně činnou osobou, Petr má nárok na příspěvek ve zvýšené míře – tedy v hodnotě 910 Kč.

2. čtvrtletí 2020

Následující tabulka zobrazuje rozhodující skutečnosti pro posouzení nároku na přídavek ve 2. čtvrtletí 2020:

Tabulka 26 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 1. čtvrtletí 2020

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Katka Svobodová	31	3 550 Kč	Neznámý
Viktorie Svobodová	12	2 420 Kč	Neznámý
Petr Svoboda	10	2 420 Kč	Neznámý

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

V tabulce si můžeme všimnout zvýšeného životního minima, které vstoupilo v platnost 1.4.2020. Dále si můžeme všimnout, že příjem členů domácnosti není známý. V důsledku opatření spojených s NS totiž dochází k překlopení dávek z minulého čtvrtletí a rodina nemusí dokládat informace o příjmech z minulého čtvrtletí. Bez ohledu na to, jaké příjmy tedy rodina v minulém čtvrtletí měla, zůstává Petrovi nárok na přídavek totožný. Neřeší se to, zda je Katka stále zaměstnána,

Petr bude ve 2. čtvrtletí pobírat dávku ve zvýšené výměře, tj. ve výši 910 Kč.

3. čtvrtletí 2020

V následující tabulce můžeme vidět údaje o rodině potřebné ke stanovení nároku na přídavek na dítě pro 3. čtvrtletí 2020:

Tabulka 27 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 2. čtvrtletí 2020

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Katka Svobodová	31	3 550 Kč	16 563 Kč
Viktorie Svobodová	12	2 420 Kč	2 000 Kč
Petr Svoboda	11	2 420 Kč	2 000 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Ve 3. čtvrtletí musí opět Katka doložit veškeré podklady za předešlé čtvrtletí, aby ÚP ČR mohl přehodnotit nárok na požadovanou dávku. Katka však během 2. čtvrtletí přišla o zaměstnání a není nadále výdělečně činnou osobou. Její příjmy tedy plynou z něčeho jiného.

Průměrný příjem rodiny za minulé čtvrtletí činí 20 653 Kč. Celkové životní minimum rodiny činí 8 390 Kč. Pro zjištění nároku na dávku dochází k obdobnému výpočtu jako v 1. čtvrtletí:

*Životní minimum rodiny * koeficient 2,70 = hranice pro nárok na příspěvek*

$$8\,390 * 2,70 = 22\,653$$

Průměrný příjem je znovu nižší než hranice pro nárok na přídavek. Protože však Katka neměla v této době zaměstnání, Petrův bude ve 3. čtvrtletí pobírat přídavek pouze v základní výměře ve výši 610 Kč.

4. čtvrtletí 2020

Z předchozího textu a případových studií víme, že ve 4. čtvrtletí opět došlo k prolongaci dávek. Žadatelé o dávky tedy nebyli povinni dokládat rozhodující skutečnosti za minulé čtvrtletí. Nárok na danou dávku příjemcům zůstal stejný jako v minulém čtvrtletí, tedy odvíjel se od čtvrtletí předminulého.

Dále však víme, že pokud klient doložil potřebné skutečnosti před dnem vyhlášení prolongace, tj. před 30. říjnem, ÚP ČR vyměřoval nárok a výši dávky právě z těchto nových skutečností. Právě taková situace nastala v případě Katky.

Následující tabulka zobrazuje rozhodující skutečnosti, které Katka doložila před 30. říjnem a ze kterých ÚP ČR při vyměřování nároku a výše dávky pro 4. čtvrtletí 2020 vycházel:

Tabulka 28 - Přídavek na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 3. čtvrtletí 2020

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Katka Svobodová	32	3 550 Kč	12 440 Kč
Viktorie Svobodová	13	2 420 Kč	1 700 Kč
Petr Svoboda	11	2 420 Kč	1 700 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

V tabulce můžeme vidět snížené příjmy obou dětí o 300 Kč. Jde o důsledek pobírání přídatku na dítě v základní výměře, která je o 300 Kč nižší než výměra zvýšená. Katka si v průběhu 3. čtvrtletí našla nové zaměstnání.

Průměrný příjem rodiny za předchozí čtvrtletí činí 16 440 Kč. Celkové životní minimum zůstává stejné jako v předchozím čtvrtletí – 8 390 Kč. Výpočet nároku na dávku probíhá obdobným způsobem:

$$\text{Životní minimum rodiny} * \text{koeficient } 2,70 = \text{hranice pro nárok na příspěvek}$$

$$8\,390 * 2,70 = 22\,653$$

Průměrný příjem rodiny je nižší než hranice pro nárok na příspěvek. Katka opět splňuje podmínku pro nárok na přídatku na dítě ve zvýšené výměře. Petr tedy bude ve 4. čtvrtletí 2020 znovu pobírat přídatku ve výši 910 Kč.

1. čtvrtletí 2021

V 1. čtvrtletí 2021 se dávky neprolongují, aby byla zachována relevance a aktuálnost rozhodných skutečností. Následující tabulka zobrazuje informace potřebné pro přehodnocení nároku a jeho výše v 1. čtvrtletí roku 2021:

Tabulka 29 - Přídatku na dítě – 1. PS – životní minimum a příjem Svobodových v 4. čtvrtletí 2020

Jméno	Věk	Životní minimum	Příjem
Katka Svobodová	32	3 550 Kč	12 638 Kč
Viktorie Svobodová	13	2 420 Kč	2 000 Kč
Petr Svoboda	11	2 420 Kč	2 000 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Protože obě děti nyní pobírají přídatku ve zvýšené míře, jejich příjem se vrátil na částku 2 000 Kč.

Průměrný příjem za čtvrtletí činí 16 638 Kč. Celkové životní minimum domácnosti činí 8 390 Kč. ÚP ČR znovu provede výpočet pro zjištění nároku na dávku:

$$\text{Životní minimum rodiny} * \text{koeficient } 2,70 = \text{hranice pro nárok na příspěvek}$$

$$8\,390 * 2,70 = 22\,653$$

Průměrný příjem nepřesahuje hranici. Katka je stále výdělečně činnou osobou. Petr tedy bude v průběhu tohoto čtvrtletí pobírat dávku ve výši 910 Kč.

2. čtvrtletí 2021

Ve 2. čtvrtletí opět dochází k prolongaci dávek. Nárok a výše na dávku se bude odvíjet od předchozího období. Petr tedy i nadále bude mít nárok na dávku ve výši 910 Kč bez ohledu na jakékoliv změny v rozhodných skutečnostech.

2.4.3 Vyhodnocení

Na základě předchozích studií můžeme vyhodnotit následující závěry:

- Prolongace dávek je účinným způsobem, jak omezit přímý kontakt osob v době epidemie, protože žadatelé o dávky nemusí obstarat a doložit potřebné podklady na pobočce ÚP ČR. Kontakt osob je také potenciálně omezen také tím, že v případě, kdy noví příjemci dávek těmto dávkám a procesům s nimi spojeným tolik nerozumí, nemusí tyto příjemci osobně navštívit úřad a nechat si patřičné informace dovysvětlit. Dávky se totiž prolongují, aniž by tyto příjemci museli cokoli dělat. Jinými slovy tyto příjemci prozatím tedy „nemusí nic řešit“. V době epidemie se rozhodně jedná o pozitivní faktor, jak zamezit šíření nákazy.
- Díky prolongaci dávek mohou lidé pobírat dané dávky ve výši, na kterou by za normálních okolností neměli v příslušném období nárok. Může se ale také stát, že klienti, kteří by naopak měli nárok na vyšší dávku, si nemůžou tento nárok uplatnit.
- Z pohledu státního rozpočtu se prolongace dávek může promítnout jak pozitivně, tak negativně. Pozitivně se promítne v případě, pokud velké části příjemců dávek budou vypláceny nižší dávky, než na které by za běžné situace měli nárok. Negativně se promítne v případě, pokud velké části klientů budou vypláceny dávky, na které tyto klienti nesplňují v příslušném období podmínky.
- Prolongace dávek je dobrým dočasným řešením. Zůstává však otázka, zda by toto řešení fungovalo i dlouhodobě a případně, jaká existují jiná řešení pro tuto situaci.

2.5 Speciální dávka hmotné nouze MOP COVID-19

2.5.1 Základní informace

V souvislosti se situací koronavirové krize došlo ke vzniku speciální dávky mimořádné okamžité pomoci. Tato dávka je určena právě těm osobám, které se vlivem výskytu onemocnění COVID-19 ocitli ve finanční nouzi. Narozdíl od ostatních dávek této formy se u dávky MOP COVID-19 přihlíží pouze ke stavu účtu žadatele, příp. společně posuzovaných osob.

Žádosti o tuto dávku vyhodnocuje ÚP ČR co nejdříve. Protože se jedná o dávku mimořádné okamžité pomoci, příjemcům je vyplácena jednorázově. Osoby jsou při základním poradenství (tj. při podávání žádosti) také informovány, zda mají nárok na některé z opakujících se dávek pomoci v hmotné nouzi. Pokud tomu tak je, osoby jsou vyzváni k podání žádosti o tyto dávky teprve v následujícím měsíci.

Jak již vyplývá z předešlého textu, dávka MOP COVID-19 je poskytována žadatelům, jež jsou z důvodu pandemie postiženi. Jde především o osoby, které nemohou kvůli opatřením týkajícím se uzavření provozoven vykonávat jakoukoliv výdělečnou či podnikatelskou činnost. Spadají sem však i osoby, které nemohou výdělečnou činnost vykonávat z důvodu péče o děti – tedy v souvislosti s uzavřením škol.

Stejně jako u ostatních dávek zde platí podmínka dlouhodobého pobytu na území ČR. Osoby musí v ČR také mít trvalé bydliště.

Dávka je osobám poskytována výhradně na základní životní potřeby – na jídlo, nájemné, náklady spojené s bydlením, ošacení, hygienické prostředky ale i další nutné výdaje jako např. domácí internet, výdaje za telefonní služby či hypotéka. Veškeré náklady musí osoba při žádosti doložit. Osoba dokládá náklady, které vznikly za měsíc podání žádosti.

Dávka se neposkytuje na léky, dluhy (mimo již zmíněné hypotéky), náklady na podnikání, leasing na auto a další.

V běžných případech na dávku nemají nárok ti příjemci, kteří již pobírají některou z dávek pomoci v hmotné nouzi. Nicméně, v odůvodněných případech může k tomuto souběhu dávek dojít. Do takových případů patří např. situace, kdy rodina s dětmi nemá

dostatek finančních prostředků na pokrytí nákladů za provoz internetových služeb, přičemž dětem je nařízena distanční výuka.

MOP COVID-19 může čerpat pouze jeden člen rodiny. Nárok na dávku je posuzován za celou rodinu v rámci společně posuzovaných osob. Do okruhu společně posuzovaných osob spadají v případě této dávky i osoby, které nesplňují podmínky § 3 Zákona o hmotné nouzi (nejsou tedy považovány za osobu v hmotné nouzi) nebo § 5 Zákona o hmotné nouzi (nejsou oprávněnými osobami).

Při posuzování nároku není přihlíženo k sociálním nebo majetkovým poměrům žadatele nebo společně posuzované osoby. Přihlíží se pouze k hodnotě finančních prostředků v hotovosti (může se jednat i o prostředky na bankovním účtu). Pro tyto finanční prostředky existuje jistá hranice, do které k nim ÚP ČR nepřihlíží. Pokud prostředky zmíněnou hranici přesáhnou, ÚP ČR započítá do výpočtu výše dávky i částku, o kterou tuto hranici prostředky přesahují. Zmíněná hranice je stanovena takto:

*2 * životní minimum žadatele (příp. společně posuzovaných osob)*

+

*2 * náklady na bydlení žadatele (příp. společně posuzovaných osob)*

K příjmům žadatele je přihlíženo právě v měsíci podání žádosti o dávku, a to pouze z 50 %, tedy z poloviny jejich výše. Důvodem pro tento krok je skutečnost, že s ohledem na situaci za daného stavu by dle ÚP ČR nebylo úplně spravedlivé striktně započítávat celou výši příjmu.

Maximální výše dávky MOP COVID-19 může činit až 57 900 Kč. Pro výpočet výše dávky je využit následující vzorec:

(Životní minimum rodiny + náklady na bydlení + ostatní nutné výdaje)

—

(50 % příjmu + hotovost převyšující hranici finančních prostředků)

2.5.2 Příklad

Adéla žije sama. V minulosti pracovala jako účetní na DPP celkem ve tří různých společnostech. Dvě z těchto společností však pracovní poměr s Adélou rozvázali. Adéla proto za měsíc únor obdrží výplatu ve výši 9 000 Kč.

Celkové náklady na bydlení Adély činí 7 500 Kč. Dále musí uhradit náklady za telefonní služby ve výši 600 Kč a také náklady za internet ve výši 500 Kč. Adéla si na byt vzala hypotéku, musí tedy ještě odvést pravidelnou měsíční splátku za hypotéku ve výši 6 000 Kč. Mimo všechny tyto náklady musí ještě zaplatit leasing na auto ve výši 2 750 Kč.

Na bankovním účtu má Adéla našetřeno celkem 15 000 Kč. Adéle je jasné, že na výdaje sama nestačí, a proto jde na pobočku ÚP ČR požádat o dávku MOP COVID-19.

ÚP ČR nejprve posoudí tyto informace:

Tabulka 30 - Tabulka údajů pro určení výše MOP COVID-19 Adély

Částka životního minima	3 860 Kč
Náklady na bydlení	7 500 Kč
Ostatní nutné náklady (telefon, internet, hypotéka)	7 100 Kč
50 % z příjmů Adély	4 500 Kč

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Jak lze vidět v tabulce, částka leasingu na auto není pro ÚP ČR při stanovení výše dávky relevantní, a proto se do výpočtu nezapočítává.

Po stanovení informací provádí ÚP ČR výpočet hranice finančních prostředků:

$$2 * 3\,860 + 2 * 7\,500 = 22\,720$$

Částka 22 720 je vyšší než finanční prostředky na bankovním účtě Adély. Tyto finanční prostředky se proto do výpočtu výše dávky nebudou započítávat.

ÚP ČR nakonec provede výpočet výše dávky:

$$(3\,860 + 7\,500 + 7\,100) - 4\,500 = 13\,960$$

Adéla má nárok na dávku MOP Covid-19 ve výši 13 960 Kč. Její příjem v únoru činil 9 000 Kč a na bankovním účtě má našetřeno 15 000 Kč. Dohromady tedy bude mít v únoru k dispozici pro úhradu nákladů částku 37 960 Kč.

2.5.3 Statistiky počtu dávek MOP

Tabulky v této podkapitole zobrazují počet dávek mimořádné okamžité pomoci vyplacených za rok 2020 a leden–březen roku 2021 Jihlavskou pobočkou ÚP ČR. Tabulky zobrazují počet záznamů, celkovou vyplacenou částku a také vzniku těchto žádostí. Údaje pro obě tabulky byly poskytnuty Jihlavským úřadem práce.

První tabulka zobrazuje informace o dávkách MOP za rok 2020:

Tabulka 31 - Statistické údaje o dávkách MOP za rok 2020

Název druhu dávky	Počet záznamů	Vyplacená dávka (Kč)
MOP – úhrada jednorázového výdaje	36	184 503
MOP – po mimořádné události	11	116 642
MOP – úhrada nezbytných nákladů	11	87 095
MOP – odůvodněné náklady	10	20 900
MOP – újma na zdraví	6	12 310
MOP – sociální vyloučení	10	9 800

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Celková suma dávek MOP vyplacených Jihlavskou pobočkou ÚP ČR za rok 2020 činí 431 250 Kč. V roce 2020 bylo evidováno celkem 84 záznamů mimořádné okamžité pomoci.

Druhá tabulka zobrazuje informace o dávce MOP COVID-19 za období leden–březen roku 2021:

Tabulka 32 - Statistické údaje o dávkách MOP za leden–březen roku 2021

Název druhu dávky	Počet záznamů	Vyplacená dávka (Kč)
MOP – úhrada jednorázového výdaje	8	38 276
MOP – po vážné mimořádné události	37	57 901
MOP – úhrada nezbytných nákladů	1	5 000
MOP – odůvodněné náklady	0	0
MOP – újma na zdraví	1	2 490
MOP – sociální vyloučení	1	1 000

Zdroj: Hmotné materiály od ÚP ČR Jihlava (vlastní zpracování)

Celková suma dávek MOP vyplacených Jihlavskou pobočkou ÚP ČR za leden–březen roku 2020 činí 104 667 Kč. V období leden–březen roku 2021 bylo evidováno celkem 48 záznamů mimořádné okamžité pomoci.

Speciální dávka MOP COVID-19 je z pohledu sociálního zabezpečení považována jako dávka MOP pro podporu po vážné mimořádné události. V obou tabulkách je tato dávka vyznačena. Bohužel není jednoznačné, zda všechny případy MOP po vážné mimořádné události souvisejí s onemocněním COVID-19. Mimořádnou vážnou událostí totiž může být živelní pohroma (povodeň, vichřice atd.). Nicméně, vzhledem k tomu, že v roce 2020 a 2021 k žádné živelní pohromě na území ČR nedošlo, můžeme konstatovat, že alespoň drtivá většina těchto případů je spojena právě s koronavirovou epidemií.

ÚP ČR v Jihlavě eviduje tedy celkem 48 záznamů o vyplacené dávce pro podporu po vážné mimořádné události. Pokud by se ve všech 48 záznamech jednalo o dávku MOP COVID-19, celková suma dávky vyplacené za oba roky by činila 174 543 Kč.

Nemáme však k dispozici přesné údaje o tom, kolik z těchto záznamů je skutečně spojeno s onemocněním COVID-19, ale víme, že k žádné velké živelní pohromě za rok 2020 a

2021 nedošlo. Předpokládejme tedy, že okolo 40 z těchto případů je s onemocněním spojených. V takovém případě by celková suma dávky MOP COVID-19 činila zhruba okolo 140 000 Kč – 150 000 Kč. Tento odhad samozřejmě není úplně správný, protože každá dávka je vyplacena v různé výši.

Zajímavý je také počet záznamů MOP po vážné mimořádné události v období od ledna do března roku 2021. Tento počet je v porovnání s minulým rokem až trojnásobný, a to pouze za jedno čtvrtletí. Celková vyplacená suma (57 901 Kč) je však o polovinu nižší. To znamená, že přibýlo mnohem více žadatelů o tuto dávku, ale každý z těchto žadatelů měl na dávku nárok v mnohem nižší výši než v roce předešlém. V průměru dostal každý ze žadatelů dávku ve výši 1 565 Kč. Platí zde však stejné pravidlo, že výše dávky se pro každého příjemce bude lišit.

Opět zde tedy vzniká hypotéza, kdy v důsledku opatření spojených s koronavirovou krizí postupně přichází více lidí o své příjmy, či se jim v důsledku opatření zvyšují náklady natolik, že nejsou nadále schopni si je sami hradit. V prvním čtvrtletí roku 2021 byly opatření totiž v porovnání s jakýmkoliv jiným předchozím obdobím poněkud striktnější.

Podepsat se zde mohl například zákaz pohybu mezi okresy nebo pokračující distanční výuka.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak aktuální koronavirová krize ovlivňuje systém sociálního zabezpečení, konkrétněji tedy vybraných sociálních dávek a jejich vyplácení. K dosažení cíle byly využity případové studie a materiály pocházející přímo z Jihlavské pobočky Úřadu práce ČR.

Jedním z nepřímých dopadů opatření na systém sociálního zabezpečení bylo omezení pracovní doby a osobního kontaktu mezi zaměstnanci a příjemci, případně žadateli o dávky. Klientům tak bylo doporučováno komunikovat s úřadem především elektronicky a – pokud to bylo možné – vyčkat s realizací některých podání. Nově bylo možné, aby žadatelé odevzdaly důležité dokumenty a do schránek či dokonce posílali své žádosti prostřednictvím emailové schránky. Aby ÚP ČR klientům systém elektronických žádostí usnadnil, zveřejnil na svých webových stránkách a sociálních sítích návody, ve kterých je nejen podrobně vysvětleno, jak elektronickou žádost o danou dávku podat, ale také jaké podmínky musí žadatel pro získání dávky splňovat. Ačkoliv je pravděpodobné, že nově zavedený elektronický systém zpočátku způsobil pro některé lidi spoustu zmatku, z hlediska budoucí digitalizace by se mohlo jednat o krůček směrem k modernizaci systému. ÚP ČR by totiž mohlo nasbírat a využít data o obtížnosti využití a přehlednosti elektronického systému podávání dávek a následně jej vylepšit a uvést do provozu jako plnohodnotný systém.

Dalším velkým zásahem je tzv. překlopení nebo-li prolongace dávek. Jedná se o proces, kdy vyměření výše a nároku na danou sociální dávku vychází z předcházejícího období. Účelem tohoto procesu je skutečnost, že klienti nemusejí obstarávat a předkládat dokumenty potřebné pro přehodnocení nároku na dávku a její výši. Dochází tak k omezení kontaktu mezi osobami a tím i snížení rizika přenosu nákazy COVID-19. Z hlediska finančního však může tento krok mít pozitivní i negativní následky, a to jak na příjemce dávek, tak i veřejný rozpočet. Klientům, kteří by za normálních okolností neměli na příslušnou dávku v daném období nárok, bude tato dávka i nadále vyplácena. Naopak, příjemci dávek, kteří by měli nárok na dávku ve vyšší částce, si nemohou tento nárok kvůli prolongaci dávek uplatnit.

Někteří občané se vlivem krize dostali do nepříznivé situace, kdy epidemie onemocnění ovlivnila jejich finanční situaci. Pro takové občany byla založena nová forma dávky mimořádné okamžité pomoci s názvem MOP COVID-19. Na základě statistických údajů

uvedených v práci můžeme říci, že ačkoliv dávka zpočátku nebyla příliš využívána, její užití se v prvním čtvrtletí tohoto roku o hodně zvýšilo. Není jasné, zda i v následujících čtvrtletích bude počet žádostí o tyto dávky nadále stoupat a jak se tato situace případně promítne na státním rozpočtu. Odpovědi na tyto otázky nám ukáže snad jen čas.

Věřím, že moje práce může sloužit jako jakýsi soubor informací o tom, jak opatření spojená s krizí a nouzovým stavem postupně ovlivňovala méně zmiňovanou oblast, kterou je systém sociálního zabezpečení a sociální dávky. Myslím si, že výsledky této práce mohou být použity jako podklad nejen pro možné budoucí krize, které mohou nastat, ale také pro zamyšlení nad některými aspekty sociálního zabezpečení, které by mohly být vylepšeny i pro tzv. běžný život. V předešlém odstavci jsem zmínil, že za pomoci dat týkajících se elektronického podávání žádostí by mohlo dojít k celkové modernizaci systému sociálních dávek. Odvážuji se tvrdit, že také samotná prolongace dávek by mohla být na základě závěrů z této práce vylepšena takovým způsobem, aby byla zachována její hlavní myšlenka a zároveň odstraněny negativní faktory, díky kterým jsou lidem poskytovány dávky nepřiměřené jejich situaci. Zde je však nutné podotknout, že k zavedení prolongace došlo především za účelem omezení šíření vysoce nakažlivého viru. Jedná se tak o prvek, jehož vylepšení by mělo spíše být dopředu promyšleno pro případ, že by se obdobná krize v následujících letech opakovala.

Seznam použité literatury

ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení. Praha: Grada, 2012. Aktuální legislativa. ISBN 978-80-247-3724-9.

BRÁF, Albín: Sociální politika států evropských. Almanach ČA. Praha, 1895.

PINC, Karel: Sociální politika ve vývoji kapitalistického hospodářství. Praha: UK, 1982.

TOMEŠ, Igor: Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. Sociální politika. Praha: Codex Bohemia, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.

MASARYK, Tomáš Garrigue, et al. Masarykův slovník naučný. Praha: Československý kompas, 1932.

MERTL, Jan. Pojistné a nepojistné dávky v českém sociálním zabezpečení. RELIK 2018. Praha: VŠE, 2018, ISBN 978-80-245-2281-4.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4310-5.

KAHOUN, Vilém, Martin DUKA a Ivanka KOHOUTOVÁ. Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly. Praha: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-346-2.

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

LAJTKEPOVÁ, Eva. Veřejné Finance - studijní opora pro studenty kombinovaného studia. Jihlava, 2012.

NEČADOVÁ, Věra. Sociální politika - Systém sociálního zabezpečení (studijní opora). Jihlava, 2014. ISBN 978-80-88064-08-4.

VÁŠEK, Radim. Sociální dávky a jejich zneužívání: seminární práce pro předmět Veřejné finance (VLASTNÍ TVORBA). 2020.

Online zdroje:

CSSZ.CZ. Invalidní důchody podrobně – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/invalidni-duchody-podrobne>

CSSZ.CZ. Ošetrovné – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/osetrovne>

CSSZ.CZ. Otcovská – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/otcovska>

CSSZ.CZ. Peněžitá pomoc v mateřství – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/penezita-pomoc-v-materstvi>

CSSZ.CZ. Vdovský/vdovecký důchod – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/vdovsky-vdovecky-duchod>

CSSZ.CZ. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/vyrovnavaci-prispevek-v-tehotenstvi-a-materstvi>

CSSZ.CZ. Výši invalidního důchodu pozitivně ovlivňuje tzv. doložená doba – Výši invalidního důchodu pozitivně ovlivňuje tzv. doložená doba – Česká správa sociálního zabezpečení. Úvod – Česká správa sociálního zabezpečení [online]. Copyright © [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/-/vysi-invalidniho-duchodu-pozitivne-ovlivnuje-tzv-dopoctena-doba>

E15.CZ. Nárok na porodné 2020: Kdo jej může získat? | E15.cz. E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události [online]. Copyright © 2001 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/finexpert/vydelavame/porodne-2020-kdo-na-nej-letos-dosahne-1365457#naroknaporodne2020>

E15.CZ. Nemocenská v roce 2021: Mají nárok i OSVČ? Jak na výpočet? | E15.cz. E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události [online]. Copyright © 2001 [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/vypocet-nemocenske>

FINANCE.CZ. Finance.cz - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn [online]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/duchody-a-davky/kalkulacky-a-aplikace/kalkulacka-zivotniho-minima/>

FINANCE.CZ. Finance.cz - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn [online]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/duchody-a-davky/vse-o-duchodech/starobni-duchody/co-vstupuje-do-vypoctu-duchodu/>

FINANCE.CZ. Finance.cz: Nemocenská [online]. 2021 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/kalkulacky-a-aplikace/nemocenska/>

FINANCE.CZ. Finance.cz: Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství [online]. 2021 [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/duchody-a-davky/socialni-davky/rodicovstvi/vyrovnavaci-prispevek-v-tehotenstvi-a-materstvi/>

FINANCER.COM. Na kterou pomoc máte nárok při hmotné nouzi? | Financer.com - Globál práce comparison for finance [online]. Copyright © 2014 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://financer.com/cz/osobni-finance/socialni-davky/hmotna-nouze/>

HZSCR.CZ. Nejčastější otázky – Hasičský záchranný sbor České republiky. Úvodní strana – Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Copyright © 2020 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/nejcastejsi-otazky.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>

KUPNISILA.CZ. Mimořádná okamžitá pomoc 2021: kalkulačka pro žadatele – Kupní Síla. KupniSila.cz - Kupní Síla [online]. Copyright © 2014 [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.kupnisila.cz/mimoradna-okamzita-pomoc/>

MESEC.CZ. Co je to dopočetná doba a jak vám při důchodu pomůže? - Měšec.cz.

Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit.

12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/aktuality/co-je-to-dopocetna-doba-a-jak-vam-pri-duchodu-pomuze/>

MESEC.CZ. Jak se podvádí s pobíráním sociálních dávek? - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/clanky/jak-se-podvadi-s-pobiranim-socialnich-davek/>

MESEC.CZ. Ošetřovné 2021: výpočet ošetřovného a podmínky - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 14.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/kalkulacky/osetrovne/>

MESEC.CZ. Pěstounská péče 2021: podmínky a výše dávek - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 06.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/socialni-davky/statni-socialni-podpora/davky-pestounske-pece/>

MESEC.CZ. Příspěvek na bydlení 2021: kdo má nárok? - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/socialni-davky/statni-socialni-podpora/prispevek-na-bydleni/>

MESEC.CZ. Rodičovský příspěvek 2021: nárok a výše příspěvku - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 06.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/socialni-davky/statni-socialni-podpora/rodicovsky-prispevek/>

MESEC.CZ. Sociální dávky: Starobní důchod – Důchody - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 12.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/socialni-davky/duchody/starobni-duchod/>

MESEC.CZ. Sociální dávky: Státní sociální podpora - Měšec.cz. Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online]. Copyright © 1998 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z:

<https://www.mesec.cz/socialni-davky/statni-socialni-podpora>

MFCR.CZ. Státní rozpočet v kostce - 2019 | Státní rozpočet v kostce | Ministerstvo financí ČR. Ministerstvo financí ČR [online]. Copyright © 2005 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2019-34784>

MPSV.CZ. Další podpora pracujícím rodinám s dětmi! Vláda schválila zvýšení přídavku na dítě. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/dalsi-podpora-pracujicim-rodinam-s-detmi-vlada-schvalila-zvyseni-pridavku-na-dite>

MPSV.CZ. Doplatek na bydlení. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/doplatek-na-bydleni>

MPSV.CZ. Mimořádná okamžitá pomoc – Mimořádná okamžitá pomoc – MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/mimoradna-okamzita-pomoc>

MPSV.CZ. Mimořádná okamžitá pomoc. MPSV Portál [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/mimoradna-okamzita-pomoc>

MPSV.CZ. Nemocenské pojištění. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/nemocenske-pojisteni>

MPSV.CZ. Podmínky pro přiznání příspěvku na bydlení se od července změní. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/podminky-pro-priznani-prispevku-na-bydleni-se-od-cervence-zmeni>

MPSV.CZ. Pomoc v hmotné nouzi. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>

MPSV.CZ. Poslanci projednali zvýšení přídavku na dítě. Jednání budou pokračovat. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/poslanci-projednali-zvyseni-pridavku-na-dite-jednani-budou-pokracovat>

MPSV.CZ. Přídavek na dítě. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/pridavek-na-dite>

MPSV.CZ. Příspěvek na bydlení. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-bydleni>

MPSV.CZ. Rodičovský příspěvek. MPSV Portál [online]. Copyright © [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/rodicovsky-prispevek>

MPSV.CZ. Starobní důchody. MPSV Portál. [online]. Copyright © [cit. 12.03.2021].

Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/starobni-duchody>

MPSV.CZ. Zdravotní postižení. Copyright © [cit. 12.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/zdravotni-postizeni>

ODBOR-SOCIALNI.KRAJ-LBC.CZ. Sociální dávky. Kraj Liberecký: Odbor sociální [online]. 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/oddeleni-socialni-prace/socialni-prace/socialni-davky>

ONEMOCNENI-AKTUALNE.MZCR.CZ. Onemocnění aktuálně od MZČR [online].

Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>

PENÍZE.CZ. Porodné 2021. Kdo má nárok a kolik dostane | Peníze.cz. Peníze.cz - Půjčky, Kurzy měn, Akcie, Hypotéky, Bydlení, Daně [online]. Copyright © 2000 [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/porodne/423454-porodne-2021-kdo-ma-narok-a-kolik-dostane>

PENIZE.CZ. Příspěvek na péči 2020. Kolik dělá a kdo ho dostane? | Peníze.cz. Peníze.cz - Půjčky, Kurzy měn, Akcie, Hypotéky, Bydlení, Daně [online]. Copyright © 2000 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/socialni-davky/412273-prispevek-na-peci-2020-kolik-dela-a-kdo-ho-dostane>

PRISPEVKY.CZ Pohřebné (příspěvek na pohřeb) v roce 2020: 5000,- Kč | <https://www.prispevky.cz/ostatni/pohrebne> [online]. Dostupné z: <https://www.prispevky.cz/ostatni/pohrebne>

PRISPEVKY.CZ. Dávky pěstounské péče 2020: až 30000,- Kč měsíčně | <https://www.prispevky.cz/rodice-tehotenstvi/davky-pestounske-pece>[online]. Dostupné z: <https://www.prispevky.cz/rodice-tehotenstvi/davky-pestounske-pece>

URADPRACE.CZ. Dávky pěstounské péče. Úřad práce ČR [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/davky-pestounske-pece>

URADPRACE.CZ. Přídavek na dítě – Úřad práce. Úřad práce ČR – Úřad práce [online]. Copyright © [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/pridavek-na-dite>

URADPRACE.CZ. Příspěvek na bydlení – Úřad práce. Úřad práce ČR – Úřad práce [online]. Copyright © [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/prispevek-na-bydleni>

URADPRACE.CZ. Rekvalifikace. Úřad práce ČR [online]. Copyright © [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/rekvalifikace>

URADPRACE.CZ. Úřad práce ČR [online]. Copyright © [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/doplatek-na-bydleni1>

URADPRACE.CZ. Životní a existenční minimum – Úřad práce. Úřad práce ČR [online]. Copyright © [cit. 23.04.2020]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/zivotni-a-existencni-minimum>

VASEVYZIVNE.CZ. Společně posuzované osoby v domácnosti | Vasevyzivne.cz. Bezplatná cesta rodičů ke spravedlnosti | Vasevyzivne.cz [online]. Dostupné z: <https://www.vasevyzivne.cz/spolecne-posuzovane-osoby-v-domacnosti/>

VIMJAKNA.CZ. Co je to denní vyměřovací základ? 2020 | Víím, jak na. Víím, jak na | Daně, dávky, důchody i doklady [online]. Dostupné z: <https://vimjakna.cz/davky/denni-vymerovaci-zaklad/>

ZÁKONY PRO LIDI. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ZÁKONY PRO LIDI. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 06.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

ZÁKONY PRO LIDI. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

ZÁKONY PRO LIDI. 110/2006 Sb. Zákon o životním a existenčním minimu. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 28.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-110>

ZÁKONY PRO LIDI. 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 04.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>

ZÁKONY PRO LIDI. 155/1995 Sb. Zákon o důchodovém pojištění. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

ZÁKONY PRO LIDI. 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-187>

ZÁKONY PRO LIDI. 240/2000 Sb. Krizový zákon. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 27.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

ZÁKONY PRO LIDI. 329/2011 Sb. Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 12.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329>

ZÁKONY PRO LIDI. 435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 14.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>

ZÁKONY PRO LIDI. 435/2020 Sb. Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí, kterým se vyhlašuje pro účely nemocenského pojištění v.... *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 13.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-435>